

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

CONGRESUL AL III-LEA AL OAMENILOR MUNCII

ÎNALT FORUM AL DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI

Instituționalizat din inițiativa secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Congresul oamenilor muncii, aflat la a treia sa întrunire, reprezintă una din manifestările de prim ordin ale democrației noastre muncitorești-revoluționare, vind multipe și hotărâtoare consecințe asupra întreg ansamblului muncii și vieții societății românești contemporane. Sistemul unic și complex al democrației României în anul care au urmat celui de al IX-lea Congres al partidului și care este o fundamentare de natură teoretică și practică a însuși mersului nostru înainte, una din acele condiții de fond ale dezvoltării care privesc deopotrivă țara și omenii săi, crezul și idealurile luptei și muncii pentru înfăptuirea marilor programe ale infuziei economico-sociale, ale progresului și civilizației socialiste, acest sistem unic și complex, asadar vasta lui arde de răstărire în conștiință, în gânduri și sentimente, constituie, la ora actuală, modul plener de a aborda prezentul și viitorul, pornind de la temelii unei vaste și prodigioase experiențe în toate domeniile și sectoarele de activitate.

Deschizându-și lucrările sub președinția secretarului general al partidului, Congresul al III-lea al oamenilor muncii, la care sînt prezenți peste 11 000 de delegați, reprezentînd clasa muncitoare și intelectualitatea tehnică, urmează dezbateri democratice largi la care a participat întregul popor și a hotărât asupra viitorului patriei din următoarea etapă a construcției socialiste. Prin aceasta, înaltul forum este menit să dezbătă și să stabilească în spiritul înaltei responsabilități revoluționare măsurile în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiții a hotărârilor istorice ale Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a țării noastre spre comunism. O spune însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în magistrala cuvîntare rostită în fața marelui forum: **Obiectivul strategiei în cîmpul luptei este înaintarea țării noastre în 1986-1990 în constituirea treptată a României la o nouă etapă de dezvoltare, de la țară socialistă în curs de dezvoltare la țară mediu dezvoltată, iar în perspectiva anilor 2000 patria noastră va deveni o țară socialistă multilateral dezvoltată, în care se vor manifesta cele mai bune puteri principile comuniste de muncă, de repartitie, de viață, de etică și echitate revoluționară.**

Spațiul de răstărire al actualului Congres al oamenilor muncii este, asadar, cel de al optilea cîmpul lupte cu tot ceea ce implică ei în materie de muncă și creație, orizontul revoluției tehnico-științifice și al re-

voluției din agricultură ca și al revoluției din gîndirea, din practica muncii și vieții umane.

Către imaginea amărită, grațioasă, a țării de mine, duc faptele, imaginile marilor cîtorii socialiste de pină acum, acest uriaș flux de energie prin care partidul țara, poporul și conducătorii formează o singură entitate și un mod unic, indestructibil, al voinței de a gîndi și acționa în sensul istoriei, al libertății și independenței, al înfloririi națiunii noastre. Lung e drumul de luptă și jertfe — spunea secretarul general al partidului — de la apariția pe scena istoriei a clasei muncitoare, pînă la transformarea muncitorimii în clasă conducătoare a întregii națiuni! Cîstimm cu cea mai mare venerație jertfele revoluționare, ale patrioților care și-au dat viața pentru victoria revoluției, pentru patria, pentru independența și suveranitatea României! Considerînd reamintirea și cinstirea acestui drum ca pe o înaltă îndatorire patriotică, elogiul istoriei poporului se transformă prin cuvintele secretarului general al partidului în memorabile marșuri pentru ideea de angajare și răspundere față de destinele țării, față de viitorul pe care îl făurim. Înalte calități morale, politice și sociale ale făuritorilor de bunuri materiale și spirituale — producători, proprietari și beneficiari — înalte virtuți ale muncii, gîndirii și creației trec asupra tuturor categoriilor sociale și fac anșurabil de trăsătură ce vizează omogenitatea poporului, gradul său de creativitate, spiritul său revoluționar. „Societatea pe care o edificăm este o societate a muncii creatoare o dreptăți și echității socialiste. Trebuie să avem permanent în vedere că însuși omul — creația supremă a naturii — este rezultatul muncii, deci formarea și dezvoltarea omului se pot realiza numai prin muncă, prin activitate creatoare de valori materiale și spirituale în toate domeniile”. Aceste aprecieri privesc esența societății, modul concret și dinamic prin care participarea la dezvoltarea intensă a țării se transformă într-un act de democrație activă și plină de gravitație formîndu-l însuși omul. Însuși tara. Programele sînt vaste, cuprinzătoare, și înfăptuirea lor este vitală pentru perspectiva în lumina căreia gîndim și acționăm. Congresul al III-lea al oamenilor muncii, al cărui magistral document îl reprezintă cuvîntarea secretarului general al partidului, unește această perspectivă cu prezentul și conferă substanță gîndirii și acțiunii practice, revoluționare.

Luceafărul

Continuare în pag. a 2-a

„TREBUIE SĂ REALIZĂM O ADEVĂRATĂ REVOLUȚIE ÎN GÎNDIREA ȘI ACȚIUNEA OAMENILOR, ÎN NIVELUL LOR PROFESIONAL, TEHNIC, ȘTIINȚIFIC ȘI CULTURAL, ÎN FORMAREA OMULUI NOU, CU O ÎNALTĂ CONȘTIINȚĂ REVOLUȚIONARĂ, PATRIOTICĂ. ACEST PROCES REVOLUȚIONAR LEGIC VA REPREZENTA O URIAȘĂ SCHIMBARE CALITATIVĂ ÎN REALITĂȚILE SOCIALE, ÎN GÎNDIREA ȘI VIAȚA ÎNTREGULUI POPOR, VA CONSTITUI — REPET — O ADEVĂRATĂ REVOLUȚIE, CU PROFUNDE URMĂRI ÎN ACTIVITATEA VIITOARE DE FAURIRE A COMUNISMULUI”.

NICOLAE CEAUȘESCU

2500 — Spiritualitatea geto-dacilor

În ultimii ani au fost publicate câteva lucrări ce vin să aducă noi date privitoare la civilizația tracilor (inclusiv a traco-dacilor), să completeze unele fapte știute ori să propună noi interpretări. În acest sens amintim lucrările: N. Branga, **Urbanismul Daciei romane**, Timisoara 1980; S. Stoica, **Eihosul daco-geilor**, București, 1982; Gh. Musu, **Din mitologia tracilor**, București, 1982; N. Goslar, V. Lica, **Societatea geto-dacă de la Burebista la Decebal**, Iași 1984. La acestea ar fi de adăugat o lucrare de excepție, datorată unui erudit german, M. Oppermann, **Thraker zwischen Karpatenbogen und Agäis** (Tracii dintre curbură Carpaților și Marea Egee), Leipzig-Berlin 1984, în care sînt prezentate cititorului de limbă germană ultimele cercetări ale cercetării istorice și arheologice, lucrarea fiind tipărită în condiții grafice excepționale. O recomandăm cu căldură spre traducere și publicare la o editură de profil (ne gîndim la Editura Științifică ori la seria **Arte și civilizații** a Editurii „Meridian”). În sfîrșit, recent a apărut o nouă carte de excepție, asupra căreia dorim să ne oprim o clipă: Ion Horațiu Crisan, **Spiritualitatea geto-dacilor**; Repere istorice, București, Editura „Albatros”, 1986, 419 pag., cu ilustrații. Titlul este puțin nefelicat ales, deoarece este vorba de o lucrare dedicată, de fapt, civilizației tracilor, cu o atenție deosebită acordată tracilor de nord, dacii ori getii. Sărbătorește și înaltul nostru cîntec prin legămînt muncitorește Pe Ceaușescu, brav conducător.

și multă informație, condiții îndeplinite — în bună măsură, — de autor. Ne permitem, totuși, punctarea unor detalii.

Autorul este istoric-arheolog și faptul transparent în text. În adăugare, prezentarea și interpretarea datelor istorico-arheologice este admirabilă.

Sorin Paliga

Continuare în pag. a 7-a

LEGĂMÎNT

Sînt fagurii de miere ai Patriei
Si mai aproape vremea viitoare
Si visele mai pline de temel
Și prunci noștri rid duios în soare.

Hambarul ne e de roade încărcat
În epoca măreață și-atotbiruitoare
Avid cirmai pe marea Bărbat
Înfășurat în trei culori solare.

Acum cînd țara-nreagă în strai
sărbătoreș
Izbînda și-o vestește și-un falnic viitor
Cîstimm prin legămînt muncitorește
Pe Ceaușescu, brav conducător.

Viorel Varga

Într-o atmosferă de puternică vibrație patriotică, de angajare responsabilă, pentru înfăptuirea sarcinilor Congresului al XIII-lea al P.C.R., forumul democrației muncitorești a hotărît în deplină unanimitate reelegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de Președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii

Cuvîntul Tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

Dragi tovarăși,

Aș dori să mulțumesc tuturor participanților la Congres, oamenilor muncii, întregului popor pentru încrederea de a fi reales președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, al acestui înalt forum democratic, care, împreună cu celelalte organisme ale societății noastre, are menirea de a asigura unirea eforturilor întregii noastre națiuni în vederea înfăptuirii neabătute a hotărârilor Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Vă asigur că voi face totul pentru ca, împreună cu Consiliul Național al Oamenilor Muncii, cu celelalte organisme ale democrației noastre socialiste, să asigurăm înfăptuirea neabătută a tuturor hotărârilor, a programelor de dezvoltare a patriei noastre.

Am menționat în cuvîntul meu de la deschiderea Congresului că trebuie să ne angajăm cu toții de a fi mai exigenți, de a lucra cu mai multă răspundere în toate domeniile de activitate. Avem programe de mare perspectivă, dar

realizarea lor necesită o activitate intensă, în toate domeniile, necesită — repet și acum la reelegerea mea ca președinte al Consiliului Național — disciplina, ordine, răspundere, spirit de abnegație revoluționară, comunistă din partea tuturor cadrelor de partid și de stat, a tuturor oamenilor, a întregii națiuni.

Socialismul, comunismul, ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație nu se pot realiza decît prin muncă, prin unitatea întregii națiuni, demonstrînd țara unui popor stăpîn pe destinele sale, care-și făurește, în mod conștient și liber, viitorul de aur — comunismul (Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează îndelung: „Ceaușescu — P.C.R.!” „Ceaușescu și poporul!”)

Vă mulțumesc încă o dată, dumneavoastră, întregii națiuni și urez succes deplin întregului nostru popor, pentru ca, în deplină unitate, să asigurăm înălțarea continuă a patriei noastre, viitorul ei luminos, liber și independent. (Urale și aplauze puternice; se scandează îndelung: „Stima noastră și mîndria, Ceaușescu — România!”)

HOTĂRÎRE SPECIALĂ

a Congresului al III-lea al oamenilor muncii cu privire la reelegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii

Participanții la Congresul al III-lea al oamenilor muncii, care își desfășoară lucrările în atmosfera de vibrant entuziasm politic și patriotic, generată de omagierea unor evenimente de profundă rezonanță în inima și conștiința întregului popor — împlinirea a 65 de ani de la făurirea glorioasă a nostru partid comunist, a 50 de ani de la procesul de la Brașov al luptătorilor comunisti și antifasciști în cursul căruia s-a ilustrat măreț personalitatea de neînfîcțat militant a tovarășului Nicolae Ceaușescu, și a celor 21 de ani eroici, de puternic avînt constructiv ce au trecut de la Congresul al IX-lea, eveniment de excepțională însemnătate pe care națiunea l-a înscris definitiv cu litere de aur în istoria sa milenară drept „Epoca Nicolae Ceaușescu”.

dînd glas dorinței fierbinți și unanime a celor ce muncesc, manifestată cu putere în adunările generale ale colectivelor muncitorești, ca și în recentele conferințe județene și din municipiul București, exprimînd voința deplină a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, în spiritul înaltelor principii ale democrației socialiste, ce caracterizează întreaga viață economică și socială din patria noastră.

adînc recunoscători militanților și revoluționarului încercat care își dedică, de peste cinci decenii, cu exemplară dăruire și abnegație, cu înalt patriotism pilduitoare sa viață și activitate slujirii aspirațiilor supreme de libertate

sociale, independență, progres și bunăstare ale poporului român, de împlinire pe pămîntul patriei a visului său de aur — comunismul, conștienți că aceasta reprezintă garanția cea mai sigură a înaintării noastre victorioase pe cele mai înalte culmi ale civilizației socialiste, hotărîsc, în deplină unanimitate, ca în înalta funcție de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii să fie reales secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Hotărîrea noastră unanimă de a-l avea pe mai departe în fruntea acestui înalt și reprezentativ organism al democrației muncitorești revoluționare pe cel mai iubit fiu al clasei muncitoare, strălucit conducător de partid și de țară, încercat militant revoluționar și patriot înflăcărat, cîtorul României moderne, Erou între eroii nemurii, luptătorul neobosit pentru pace, pentru o lume mai bună și mai dreaptă pe planeta noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie pentru noi toți încrederea deplină în înfăptuirea cu succes, într-o strînsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, a minunatelor planuri și programe de dezvoltare economico-socială a patriei, de bunăstare și fericire a tuturor celor ce muncesc, a politicii interne și externe a partidului și statului, întărirea continuă a independenței și suveranității naționale a scumpei noastre patrii, Republica Socialistă Româniea.

Elogiul muncii

„Mina este prelungirea inteligenței. Munca l-a făcut pe om. În Panteonul umanității există mii și mii de inteligenți, toate subsumate aceluiași tel major: propășirea omenirii. Fără muncă, existența indivizilor ar fi de neconceput, un nonsens. Cel care coace pîinea, cel care lămărește șarja de otel, cel care lansează la apă un cargou de 65 000 de tone, cel care seamănă, plivește, culege, cel care extrage cărbunele sau petrolul, cel care trudește înălțînd zidurile casei — toți sînt degetele, nenumerate, ale unei mîni unice, puternice și temerare.”

Cîndva, cu un secol în urmă, Eminescu scria: „Munca este legea lumii moderne, ce nu are, loc pentru lenesi [...] Temeiul unui stat e munca [...] bogăția unui popor nu stă nici în bani, ci în muncă [...] Fiecare, și mare, și mic, datorește un echivalent de muncă societății în care trăiește.” Mai aproape de noi, în 1973, un om de știință cu suflet de poet, Grigore C. Moisil, mărturisea în ultimul său interviu: „Munca noastră, contribuția pe care o aducem renumelui poporului nostru, de la un șurub bine strînut la o mare toamnă, e moștenirea din care vor trăi urmașii noștri. Fiecare din noi trăim pe credit și n-avem dreptul să compromitem creditul generațiilor viitoare.”

„Colecțiivitățile, ca și indivizii, sînt supuse — în sens metaforic — rigorilor creșterii. Palierele „de vîrstă” au farmecul lor unic, întangibil.

Mihai Stoian

Comunicarea creatoare

Operete semnate de Adrian Marino (n. 5 sept. 1921) surprind prin soliditate, vehemență și idei, meticulozitatea arhitecturii argumentative și setea epuizării teoretice sună adomna unui verdict. În egală măsură, impresionează lipsa complexelor culturale — alimentate la unii de reale sau iluzorii decalaje față de etaloane occidentale. Compararea cu interogații și soluții de circulație europeană și/sau mondială este făcută, la Adrian Marino, cu un ochi lucid și susținută cu

eforturi de sincronizare din mers, mîinzînd pe repede creatoare. Comuni-carea ideatică e gîndită în stralucit competenței; dialogul cultural nu are efecte paralizante, ci stimulative, nu îndeamnă la a intra în starea de spectator, ci trezește instincte concurențiale, în acest sens fiind redimensionale felurile performanțe autolitione. Tocmai de aceea, scrierile lui Adrian Marino sînt patrunse de un anume titanism, chiar dacă lamentate la unii de reale sau iluzorii decalaje față de etaloane occidentale. Compararea cu interogații și soluții de circulație europeană și/sau mondială este făcută, la Adrian Marino, cu un ochi lucid și susținută cu

Vasile Macovicuic

Continuare în pag. a 6-a

CRONICA LITERARA

MIHAI GIUGARIU «Nepoții lui Anton Pann»

În literatura de azi scriitorii ieseră din hotarele literaturii de ficțiune sau ale genurilor și speciilor în care s-a decretat că e specialist. Altfel zis, autorii de teatru scriu numai teatru și cei numai schite, prozatori sunt rar poeți, poeții își înalță rar proza și așa mai departe. Dar totuși aceștia la un loc acceptă foarte rar o confruntare cu publicul în chip de autori care dezbăt liber o temă, care gândesc în fața publicului, care oferă un spectacol de conștiință în fața acestuia. Este vorba de vocația sau predispoziția teoretică a scriitorului, de capacitatea lui de a se angaja și dincolo de limitele literaturii de ficțiune, adică acolo unde cititorul poate să vadă spectacolul unei literaturii și din culise, să-și descopere articularele să desprindă și un alt contact cu scriitorul. Un mod de a sparge monotonia raportului îndătinat o constituie noțiunile de călătorie, unde adesea scriitorul nu face doar însemnări de drum ci reflectă liber pe marginea întâmplărilor, despre oamenii văzuți, despre monumentele sau faptele de artă întâlnite. Cartea de călătorie deschide pentru mulți scriitorii către o comunicare mai liberă cu cititorul, un exemplu edificator fiind *Remember* de A.E. Bacovschi, care avea și un al doilea titlu foarte explicat: „Jurnal de călătorie”. Este adevărat că poetul A. E. Bacovschi scriese dintr-un articol despre marii poeți ai lumii, că avea exercițiul acestui tip de manifestare literară care refuză ficțiunea în înțelegerea și oferirea acestui spectacol unei inteligențe în mișcare care se confruntă cu realități consemnabile sau controversabile. Această zestre care vorbește despre materia cenzurată a unei literaturi este însă în tradiția literaturii române. Mai nu există scriitor care să nu-și fi dublată nescrisul propriu-zis cu unul de articole de autor teoretic, de scriitor care exprima opțiuni sau explica poziții ideologice, literare, politice. Mai puțin valorificate de redactorii curente linia teoretizantă a literaturii române a existat și își cere mereu drepturile. Chiar dacă în literatura postbelică a funcționat mai ales modelul unuia scriitor cantonat în spațiul bine delimitat al „specia- lității” sale de gen sau specie, delimitările de limitativ genul sau produs de multe ori s'ară a crea însă curent. Scriitorul este o ființă care scrie și gândește în același măsură. El este nu numai o conștiință declarată, ci una vie, concretă, aptă să se manifeste cu atare și să vorbească despre mai toate problemele existente la un moment dat. De la reportajul estetic și acesta un „fals jurnal de călătorie”, Paul Anghel a trecut de pildă la suita sa de articole cuprinse într-un sub- titlu de *Arhiva sentimentală*, recitacul larg al tuturor preocupărilor de ordin intelectual și

artistic al scriitorului. Tot aici intră o carte ca *Martor cu păreri proprii* semnată de Paul Everac, *Lubirea de patrie* de Ioan Alexandru, *Nevoia de adevăr* a lui Ion Lăncrănjan, *Prezentul* lui Constantin Toiu, *Galaxia Gutenberg* a lui D.R. Popescu. Chiar și specia amintirilor literare, a evocărilor, are un ver- sant care constituie o judecată asupra contem- poranilor și aici e de citat mai ales *A doua carte cu prieteni* a lui Fănuș Neagu sau *Amintirile unui corector* de Petre Stoica. Scriitorii există dincolo de pagina de fic- țione pe care o girează, el avansează o opinie și o optică asupra fenomenelor trăite și această literatură face parte din categoria cea mai interesantă a literaturii actualității. Cine va încerca să reconstituie fizionomia literaturii din ultimele decenii va avea în asemenea cărți punctele de sprijin cele mai sugestive.

Cunoscut mai ales ca fin autor de proză psi- hologică, Mihai Giugariu ține să se afirme deschis și consecvent ca un scriitor pentru care meditația deschisă asupra literaturii și societății din care face parte este indispensa- bilă. O carte cu titlul *Mărul lui Paris* striga- de în 1980 interesantă însemnări de scriitor privitoare la literatură, la întâmplări din realitate imediată, pretexte de revelație re- flectivă intelectuală. *Nepoții lui Anton Pann* este o carte de aceeași factură, ruptă parox- din prima pe care o continuă evident. Mihai Giugariu continuă și aici să facă loc scriito- rului care evoluează la fel de dezvoltat și de stăpîn pe mijloacele sale și în postura de om de opinie, indiferent de tema abordată. Cartea începe cu un titlu in- citant, *Fintina beizadelor*, și continuă cu ceva și mai interesant decît titlul, deoarece de la o legendă descinde în realitatea cotidi- nă pledind pentru miza spirituală a partici- pării înierilor pe diverse sântiere de con- structie. Despre vechiul zăugar este o însem- nare despre dreptul fiecărui popor la propriul model cultural. *Castane și jar* este o frumoasă schiță de evocare a atmosferei unui București de altădată. Mihai Giugariu este un orășan incorrigibil. Majoritatea însemnărilor lui din prima parte a *Nepoților lui Anton Pann* sînt despre orașe și mai ales despre București. Chiar rîndurile ce poartă acest titlu și dau și titlul volumului sînt închinată orașenilor de la marginea orașului, mahalagiilor, „nepoților lui Anton Pann”. Muzeul satului îl provoacă înaintea sa și vizează în Orășul vechi la un Muzeu al orașului. Oare cu ce ar fi mai puțin demn orașul de cult? În altă parte la Beiuș constată eforturile localnicilor de a conserva casa unuia din luptătorii pentru eliberarea Transilvaniei și o dă ca exemplu. Mihai Giu-

gariu admiră linia fermă a noului București, ceea ce nu-l împiedică să vizeze la un oraș foarte viu în care piatra este perfect inte- grată în viața intimă organică a societății pe care o adăpostește. Din acest punct de vedere, preocupările lui, modul lui de a visa cu con- tururile marelui oraș în fața amintesc desen- ul fastuos și în parte utopic pe care-l înau proiectările vieții urbane în scrisul lui G. Că- linescu. Fără a fi fanțat în chip constructiv ca acela, păstrînd o linie de moderată carac- teristică, Mihai Giugariu este și el un scriitor al utopiei orașenești. El preferă linia dreaptă și geometria aspră stabilită de arhitect, com- pletărilor strădale aduse de comercianții im- provisizați, de toate acele pete de culoare im- precizată adusă pe trotuarele Bucureștiului de imaginația practică și deloc urbanistică a precupțitorilor oficiali. O atenție elocventă o acordă scriitorul anticariatului de artă, un reper în orașul văzut de el, o oază de artă semnificativă în partea sugesivă de înstă- tuielii copiilor din muzeul G. Petrescu. Festi- vitatea primei cravate desfășurată sub ra- mele tablourilor care luminează încăperea cu coriurile lor distincte și se pare o soluție nimer- ită și mai ales foarte arhantă în sensul in- tuitivului orașului, a legării celor ce victorie- în chip adinc de un loc memorabil. Cu toate acestea scriitorul nu este un adversar al satu- lui. Privirea lui călătorește adesea pe spațiile dincolo de curtea Bucureștiului, descoper- înd așezările rurale și farmecul lor. În *Barza și tractorul* eșese o asociere firească și un simbol al conviețuirii tehnicii cu ru- ralul, a satului cu orașul. Mihai Giugariu este, ca și în proza pe care o scrie, un estet moderat, un prozator cu pedala nuanțată.

Vederea caselor de țară îi zmulse în esală măsură propoziții de aprobare, dar și de dezaprobare. Este vorba mai înțit de construc- țile tradiționale, dar și de cele noi. Aici, în încercarea de a „urbaniza” exteriorul satul, ga- sesc scriitorul originea kitschului, a mate- rialelor și soluțiilor inestetice, care intră în contradicție cu gustul măsurat, tradițional al artei țărănești. Altfel, cum era de așteptat, prozatorul se oprește asupra unor întîmplări expresive. O profesora de muzică explică din copiii în vorbe ce este muzica. Un tigan băgat în proces pentru că și-a ridicat o casă impozantă și o bănuiește de venturii ilicite. Adevărul e simplu și greu de ghicit: înainte de a avea casă, omul a avut un cort. Știu sedentarii cit costă un cort din piele de capră? Cum se face, cit prețuiește și cum se vinde? Omul și-a vindut casa mobilă din piele de capră și din acești bani și-a ridicat casa care l-a dus în fața judecării. O lecție de antropologie înfrățită cu una despre prejude- căți. Numeroase sînt reflecțiile pe teme lite- rare ale lui Mihai Giugariu. Ce este sincerita- tea, cînd este scriitorul sincer și cînd nu? Poate fi el acuzat de lipsă de sinceritate atunci cînd selectează într-un fel sau altul materia inspirației sale? Ce sînt criticii, sînt ei scriitori sau nu, și cum trebuie să fie tra- tați de cei care-i exclud dintre scriitori? Care este de fapt statutul scriitorului în lumea de azi se întrebă îndreptîndu-se către Mihai Giugariu. Care este raza îndreptății a acțiunii lui? Altfel zis, Mihai Giugariu se înscrie cu *Mărul lui Paris* și *Nepoții lui Anton Pann* într-una din cele mai interesante și mai fru- mosoase linii de forță ale literaturii române, a scriitorului constituit, a scriitorului care meditează sincer, fără falsuri spectaculare, pe temele cele mai aprofundate vechii lui de scri- tor, angajat prin faptul că e scriitor.

Pe de altă parte, cel mai interesant articol al cărții despre *Nepoții lui Anton Pann* este cel despre limba română. Lui Mihai Giugariu, care n-a fost niciodată un tradiționalist în sensul depreciativ al cuvîntului, i se pare că limba română e supusă unei eroziuni careia scriitorul și nu numai el trebuie să-i facă față. „Pînă la urmă, mă gîndesc, scrie Mihai Giugariu, că o societate pentru protejerea limbii române nu este exact ultimul lucru care ne lipsește. Dar încep să fiu din ce în ce mai sigur că nici nu ne-ar prisi”. Con- cluzie la care subscrie orice scriitor.

M. Ungheanu

Profil poetic

de Eugen Barbu

Cine ar bănuî că sub aparenta unui junce bine pus la punct vestimentar totdeauna, sugerind un dandyism mai rar practicat în epoca boemă a „in- rilor punk”, se ascunde, nu un universitar, cum sugerează cămășa apretată și cravata asortată la costum, ci un fiu al Rahovei care sare gardurile și se bătea pe maidane cu pebra bucoșteană, nu cu mulți ani în urmă, pe numele său de poet: Corneliu Vadim Tudor! Apariția sa stenică mi se pare reconfor- tantă. Valery, parcă recomanda colegilor săi, automobilul, călătoriile și luxul vestimentar, declarînd război boemiei murdare ce întestase lumea literară franceză, și nu o făcea de dragul luxului, pentru că Poetul adevărat trebuie să fie, mai curînd, curat interior și, dacă se poate, să aibe și o înfățișare decentă.

Undeva, această atitudine trufașă arborată de el în cauza se reflectă și în cele pe scrie. Corneliu Vadim Tudor nu arborează înțina lui Bacovschi, să zicem, și el, la vremea sa, un dirijor de modă masculină, după lepădarea salopetei cîntate în unele poeme, cu sirg și credință.

Poet cult, cu un bun liceu și studii universi- tare, Corneliu Vadim Tudor vadește o inclinare spre temele majore ale vieții: lubirea, Moartea, Patria. Limba strămoșească, toate abordate într-un registru poetic, de rang înalt, fără a trîșa sau a face rabat rigori. Dominat de o structu- ră istorică în tot ce scrie, inclinare în care excelează, el a produs în cei zece ani de la apariție în lumea literară, poate cele mai frumoase ver- suri de după Goga și Aron Cotrus. Cu un bagaj lexical scaldat în strălucimile *Cronicilor romă- nesci* din care culege mîierea și poleul unor texte ignorate de către contingentele de imitatori ai poezilor englezi, americani și francezi, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la înamă, dar utindu-se crucii la sacra comoară. Individul, doric și el de notorietate, invadîndu-ne în presă, autorul și-a stabilit cortul poetic în inima sacrelor pa- gini, utitate de cei mai mulți dintre contem- poranii săi, companioni de arme lirice, să nu zicem trecuți la în

Chemarea arhaicului

Când, după 1700, Dimitrie Cantemir adăuga componenții rîmne a romanilor pe aceea de care, totuși, el credea că dădea naștere, imaginea curentă despre vechime nu scobora cu mult mai înainte de ocupația romană. Totuși, literatura vehiculă un soi de străvechime, dedusă pe canalul spiritualității, și a cărei semnificație era aceea a omului ca spațiu rămas din stradal velenos-tametar și nu a individului etnic, așa cum se încercaseră a face istoricii moldoveni (Ureche, Miron Costin, Neulce), mai apoi și stolicul Cantacuzino. Această diferențiere, schițată atunci, începea să imprăștie încredințarea comună care spunea că străvechimea este un poezie biblice iar celelalte sînt recente; românii înțeleseseră drept că în cuprinderea spiritualității lor e un component la fel de arhaic ca și acela de unde ieșiseră „Geneza” și „Cartea Rogilor”. Înțelegem în această direcție sint romanice și aci trebuie să luăm în calcul diletanța (înșă cu intuiția vechimii) a lui Bollic, sentimentul „macedonean” al cuț-vlahului Boitineanu, apoi sfîrșitul în a revela, prin literatura porănară, o Atlanidă a creației cu rădăcini în imemorial. Restaurarea etică, pe care Vasile Parvian o aduce, romanticismul nu e, la romani, însoțită de o resurrecție a dacismului decît în domeniul expoziții ori în acela superficial și fantasm. Cînd ar stă să extragă obsesia dacică la romanticii romani nu ar găsi mult în mult decît afirmată și un număr de reprezentări de istorie înăstărită. E de observat, totuși, că mai cu seamă moldovenii (și între ei Asachi este poetul dacic emerit, dar și C. Stamat, de asemenea), aduc pe tema originilor un spirit fantasm și saturas o clipă arheologică, spiritualitate, această pară de fundamentul, zădărnici, așa cum apare odată cu Hasdeu, apoi cu Eminescu, în sfîrșit, cu Nicolae Densușianu, în „Dacia preistorică”, cu Gr. Tocilescu, Teohari Antonescu, Arareori, aceste preocupări sînt nu științific ci literare, deși spre a obține o perspectivă a creației este de înțeles că spiritul este întreprindut de cele mai multe ori. E de întrebare dacă literatura ar fi ajuns la încheierile ei fundamentale de nu s-ar fi raportat necoștii la istoriografie și răspunsul e, fără de îndoială, negativ. Sigur, este că odată cu „Geneza” lui Vasile Parvian și cu studiile lui Nicolae Iorga existau intrinsece toate posibilitățile de a vedea, spiritualitate, substratul. Cînd Lucian Blaga veni cu „spațiul mioritic” și exprimă o fenomenologie a conservării spirituale, pînă acum pe energie formativă a geografiei, nimic nu na unifică și se consolidează ideea de continuitate pe deasupra dezentralizării provocate de eveniment. Poporata de sedentari, stabilită într-o Europă răsăriteană cu esență în Carpați, geții se dovediră a fi, pentru scriitorul român, mitul spiritual fundamental. De la Eminescu și pînă la Blaga și dovedeau și Călinescu, inclinația era mai puternică e, de altfel, aceea a „rezesimii înspre arhaic”.

„Origini” vrea să spună, la Dunărea de jos, un document de străvechime, un europeanism de dinainte de Europa, o scoborire într-o materie tracică de unde au ieșit peșterile, falada și clasicismul etnic, apoi Macedonia lui Alexandru, ideea ecumenică romană, spiritul ei juridic. Poetul ar voi acum să resuscite nu un tablou de viață cotidiană arhaică făcînd, astfel, litografie, el se simte împins să invoce dimensiunile spirituale, documentate de unitatea substanțială a unei culturi. El dezvoltă ideea tracică de orfism, practicînd o lirică muzicală și numerică, încetșată de mari simboluri enigmatice, valorificînd mitologia atît pe latura esteticului sincretic cît și prin etica universalului înțeles prin sa geometrică. Cînd zice „orfism” zice muzicalitate, „ritmuri” zice enigmă, inițiere, zice, în fine, o soluție înțeleasă a existenței. Totuși, atunci cînd reformulează astfel de izvoare ignorate, poetul nu se oprește aci, el aduce, într-o modernă, și un spirit arhaic, de totm și de idol pînă, modern în demnitate, căci moderne sînt, sub raport stilistic, arta neagră și sculptura lui Brâncuși. Aci, „origini” vrea să spună mai mult decît document al străvechimii, este un accent al spiritului originar. Prin acest cult al formelor fundamentale, liric înclinat către astfel de domenii e obligat să dezvolte experiența blagiană, care se dovedește a fi, pentru el, inerentă.

În cuprinsul acestei poezii, orifice și etice, arhaice prin simbol, „istorice” prin materie, stau, în definitiv, cele mai multe dintre formele valorificate de lirismul românesc. Sînt aci incantații barbiene, sonoritățile de micșări ehorale, „semptiere”, ale lui Cosbuc, revelația imagini blagiene, „cîntecul negru” al lui Zaharia Stancu, mitologia de vîrstă de aur, a lui Adrian Maniu și, pe deasupra acestora, întregul muzical, ataraxic, eminescian. Nu sînt aci necedizările argeșiene și bizantinismul, stilizarea de miniatură a lui Ion Piliat, jelanja de populație părăsită, chemînd de „Jeru Jeru”, a lui Bacovia. Înșă e, în totul, un sentiment înalt al lumilor limpezi.

Artur Silvestri

Definirea ființei

Volumele de poezie publicate de către Ion Păchia Tatomișescu (Munte — 1972, Inceput — 1979, Zădărnici — 1980, Litium breve — 1981, Peregrinul în azur — 1984) dezvoltă un autor matur, profund, a cărui lirică plină de substanță pare că își trimite sevele din adîncimile pămîntului românesc. Cartile pe care le-am menționat cuprind o poezie cu tematică diversificată, de la o etică la alta, caracterizată de un tumult sentimental, de o vibrație profundă în fața mirajului lumii. Cu timpul, acest zbucium va căpăta o nouă profunzime, aglomerarea elementelor telurice fiind înlocuită cu o sublimare a formelor ce alcătuiesc un univers structural în așezări de o linie caldă, blîndă și dominatoare totodată.

„Nu sînt versuri acelea care nu vorbesc despre noi insine” — spune orice poet — și, pînă la de această afirmație, putem spune că impresiile asupra lumii, formulele de către Ion Păchia Tatomișescu, sînt o poezie a spațiului natal prin imagine, ideale și sentimentele ce mărturisesc o conștiință poetică marcată de frumusețea lumii, de cîntecul unui spațiu apăsător.

Imaginea universalului originar, cuprinsă în descrierea satului natal, este înțeleasă ca o cuprindere a lucrurilor ce conțin izvoarele ființei și îi explică rostul în lume. Tara ca emblemă a individului este, de altfel, una dintre temele ce revin frecvent în poeme, surprinsă în diferite forme și modalități. Natura, cadrul rural, amintesc uneori de tîmboare, satul natal, pline de culoare, ale poeziei lui Ion Georgeșcu: „Pămînt fertil în păsări, fertilită valedicind / Soarele doarme-n scorburi, în miere, printre urși / Innobilii în tărni, în ochi de țerbură înță / Nebănuți în darnii de-atîți luciferi scursi...”

Cadrul rural este locul în care se desfășoară viața omului, într-un univers rural familiar, bine delimitat; acest spațiu geografic, biagian în latura sa formativă, este la Ion Păchia Tatomișescu un univers greu, succulent, însă nicodată luxuriant, aglomerat, obsolus. Fermitea contururilor provine dintr-o anume insistență asupra elementelor tipice, definitorii, care circumscriu spațiul și îl conturează. Într-o imagine care revin, se disting: satul natal, paisajul vălci străbune, relieful martor al vieții românești — munte, câmpie, pădure.

Un element definitoriu al liricii acestuia este felul în care poetul privește lumina, modul în

TINERI POETI

Poezia originilor

Ecloziunea literaturii române în ultimii douăzeci de ani este un fapt indiscutabil pentru toată lumea. Această dezvoltare în evantai aduce noi nume, titluri noi, propune drept sau violent o modificare a ierarhiilor valorice. Faptul este propriu oricărei literaturi în plină dezvoltare. Este de aceea cu atît mai puțin potrivită încercarea de a limita amploarea fenomenului prin selecționă limitativă, a nega întregul prin părțile lui, a face propuneri valorice înainte de cunoașterea întregului fenomen. Descrierea fenomenului literar actual este una din obligațiile prime ale criticii și istoriei literare. Atîi poezia, cît și proza sau critica, reportajul sau teatrul, ca și diversele specii istoric-literare este ilustrată de nume noi, care îmbogățesc tabloul li-

teraturii române contemporane. O nouă geografie literară se conturează și asupra acestui lirice revistă noastră a atras atenția mai de mult încercînd să fixeze noile centre de interes. În vederea creării unei imagini cît mai complete și cît mai aplicate a literaturii, care scrie astăzi la noi, cu precădere a celei tinere, revista „Luceafărul” își propune în rubrică ca Noua geografie literară și Vitorul dictionar literar să infățiseze, fără prejudecăți limitative, scrierile de autori care întregesc fața literaturii de azi. Pentru a judeca trebuie să cunoaștem, pentru a ierarhiza trebuie mai înții să analizăm. Atragem astfel atenția asupra unor scriitori formați sau în devenire, urmînd ca scara de valori să se alcătuiască natural, chiar în procesul devenirii literare.

Redescoperirea mitului

de cărțile lui Felix Sima ne-am apropiat la invitația-sonamie a lui Ilie Bursuc care vedea în tinutul poet un impulsos ce iese din rînduri, cu cel mult un pas înaintea celor din generația sa, iar în poezia lui „un ozon al spiritului”.

Chiar dacă nu-i împărțăm întru totul opiniile, cunoaștem în autorul volumului Cinea mai înțar (1978) un iubitor al revolturilor poetice, nu lipsit de rafinament, care scrie fără ezitări, risipind suavități și culori, transparente și neliniști dintr-o lume infantilă ce conservă misterul anilor turburi. Pentru această lirică a adolescenței organizată sub semnul vîrstii reprezentativ este cîntecul dedicat al jocului „mai mult copii mergeau prin flori / le vizitau ca la muzeu / acest băiat strîngea culori / această fată nu sînt eu / afară-i așteptau părinții / și parcă-aveau ceva de spus / le tremurau în gură dinții / copilul meu este mai sus / mai mult copii mergeau prin flori / ca fluturii strîngeau mătase / acest băiat strîngea culori / această fată mă uitase / aveau topoare de argint / cu coadă lungă și sculptată / copiii noștri nu ne mint / copiii noștri ne zic tată / și se întepă în stamine / li se deschide apoi țigă / privește la ei — privește la mine / o fată și-a pierdut păpușa / mai mult copii mergeau prin flori / le-au vizitat și-au coborît / acest băiat a strîns culori / cu greu l-am mai recunoscut”.

Transfigurarea conduce la infirigurarea, adică la o altă vîrstă, a încordărilor robuste pe calea cunoașterii. Infirigurată, Herbin (1980), acest titlu oximoronic induce o confuză stare de febrilitate, anunțînd rețeaua tensiunilor fundamentale ce configurează spațiul liric și, prin acumulari, face cor comun cu întreaga plasmă poetică a noului volum. Căci, după cele două mari poeme („Infirigurată” și „Cinea”) sprețecore ori, ca pădurea”, conținînd evident ciclul numerotat de la 12 la 24 tot o construcție unitară, apare (surpriza!) originalul „Cuprins” din care aflăm natura justifiară a Infirigurării celui Fierbinte. Figură a imanenței și principiu ordonator: „el are ochii cel mai limpede / cînd adieva te și minte / și te naște crește dar nu moare / Infirigurat cel Fierbinte”.

Ceea ce amintim de fapt Felix Sima este compunerea unei noi mitologii a creației, pe baza singurului scenariu posibil, acela de baladă-viziune, fără splendori verbale, dar cu virtualități ideatice și fulgurări metaforice proprii artizanului atîns de rafinamentele hieratismului madrigalesc.

Poema tutelară urmărește devenirea creaturii în încercarea orgolioasă de a recupera figurativ — în creația, a sculată sint vorbă reușite) — vîrți de spirit într-o timp-memorie a civilizației și a forței creatoare. Motivul pădării divulge intenția inițiată. Alături de dascălul pater mar, învătăcelul se angajează pe drumul cunoașterii așa cum Dante se lăsa călăuzit de Virgiliu prin pădurea obscură. Pădurea are firește, aură de simbol, ambivalent — generator concomitent a tricii și a seninătății, dar și valoare de cadru ideal pentru meditația cu subiect filosofic. Prin pater mar, textul avertizează asupra necesității de a proteja esența, autenticul împotriva oricărei forme de degradare. El înșă, deși lasă om de neconștient / aceeași forță care nu se mai vede la toți cei care / obișnuți cu așa viață își pierd din putere”. Dedicat „ceretării amănunțite a nuanțelor vieții”, acest homo aestheticeus redescoperă, printre atîtitudinile definitorii ale omului, mitul androginului, ca aspirație spre „plînșter”, „construie o elice cu un bărbat pe o paletă / și o femeie pe cealalt / care putea în roștea dată de vînt / și bată crengile pomilor din apropiere / iar sufletul creat le lua pîrul și le umfla hainele / de doru aceluși ființă de a se întîlni / de a face coră comună”.

Ritualul săpării fîntînii capătă, în poem, sensul căutării zonelor de puritate, ale profunzimei care ea este descrisă și permite descrierea. Ion Păchia Tatomișescu dovedindu-ne aici mai cu seamă un sensibil vizual. Conturul obiectelor, lumina de lumină în care acestea sînt văzute, felul în care se conturează zîmbul, sînt tot atâtea elemente specifice ale acestei poezii pe care, dincolo de aparenta faptului descris, o bînuim mai adîncă, urzînd căi către originile luminoase ale universalului și ființei, către adevărurile ultime ale vieții omenești.

De la titlul de început al volumelor sale — Munte — și pînă la una dintre ultimele cărți — Peregrinul în azur — se observă o sublimare a tonurilor, o filtrare a corurilor care duc de la agresivitatea impunătoare a primelor poezii la o cristalizare superioară, la o formă înaltă de puritate. Odată cu viziunea asupra lumii se modifică și maniera poetică, ajungînd în ultimele creații la o eliberare de formă, la dispariția abundenței în favoarea unei simplități ce ascunde, în spatele său, esențialul. În fond, năzuina poetului este aceeași acum ca și alături: el vrea să surprindă lumina și să o organizeze prin cîntecul său, să structureze universul într-un cosmos dedicat vieții și omului, care este făptura supremă a devenirii. Dacă la început acest lucru se realizează printr-o încercare de cuprindere a tuturor elementelor dominante, tipice, arhetipale, mai apoi lumina este mai mult sugerată cu ajutorul unui fapt caracteristic, definitoriu, lucrurile devin simbolice, obiectele construiesc o arhitectură semnificativă, putîndăteala lor sugerînd apropierea de ultim, de esențial.

Maniera poetică se preschimbă odată cu această transformare lentă a viziunii; primeloc descrieri caută pretindîndu-miuz vieții, sîmburele roditor: „Tu te-ai născut în lărbă, în grîne te-ai născut, / în păsări alpele-n streasîni, în caerul cu țigă, / în fluturii din umbros nisip, în sunet, în bisuicoul ce propoște casa”, în vreme ce ultimele poezii surprînd faptul emblematic, lucrurile devin sensibile, lumina parcă vibrează; senzația este aceea a unui drum în căutarea esenței, în care involușturii sînt date deoparte pe rînd și totul pare din ce în ce mai fragil, odată cu apropierea de mîer: „Stereș prafu de pe cîteva stele — / în această parte a sufletului, / simbur virgin cosmosul”.

Valentin Uban

Continuare în pag. a 6-a

zimirilor nepervertite, de respingere a lucrurilor aflate la îndemînă, curciorisă fără efort. Accentele roussouiste („bun venit în sălbatice”), exprimate la modul imnic, atestă propensiunea spre vîrstă de aur a omenerii: „laudă fierului de plug neruginit, / zăpădă cîlpei ce vin, noilor roade, / poporul nu din dîpi de spec-tacole / poporul nu din fabrică din munt / zăpădă de pace în toate albinele / în acul lor făcut pentru miere, / focuri aprinse pe dealuri / ca steaguri roșii în vînt, / în fructele

și enlitate neîndesulătoare. Abordarea simultană a condiției existențiale și a naturii umane amintesc avaturile autocunoașterii din ciclul „Transcendentalia” al lui Camil Petrescu (vezi poezia „Cercul”). Solitudinea pare că favorizează starea de grație, însă arhitectura poemului cuprinde și ruperi de nivel, prin intruziunea domnisoarei elara sau prin coborîrea în civilizație („coboram cu toți duminica în sat / iar de acolo luam trenul pînă în orașul V...”).

Odată cu asumarea destinului artistului („voi înțepi după ultima lucrare”), începe desprinderea discipolului de model, pătrunderea în maturitate. Parabola lui pater mar, sculptorul de păduri, conține reflexe din mitul

Brăduț Covăluș, „PACE”

toamei intram / în gutul și în mere stăteam ascunși / iar oamenii ne culceag / ne ridicau împreună spre dinți / copiii scoatau sunete de bucurie / aruncau seminele pe pămînt, / ne bucuram duși de vînturi prielnice / spre fertilitate, praguri trecînd, / femeia-și așteaptă bărbatul, sarpelă casei e blind / și stă lîngă treptele vîntului sau stele în vîrș”.

Ucenicia presupune confruntarea cu PĂDUREA, cu truda („munca cea grea”) de a fixa universalul în desăvîrșire, limitele „cerului” fiind, în același timp, matrice existențială, dar

fundamental al jertfei pentru creație (maestrul cade de pe schele) sau din mitul marii treceri (aparitia cînelui cu funcție de psihopomp, orientînd omul în noaptea morții prefigurată: „noaptea cîinele iese afară / ... / privea adînc spre pămînt / ca și cînd din el ar fi venit / ca și cum ar fi ascultat îndelung / glasuri numite de el auzite prin ceața materiei”).

Felix Sima e un temperament apolinic, înzestrat cu simțul ordinii universale.

Constantin M. Popa

Armonia ca principiu poetic

Venind în prelungirea a două secțiuni din cartea precedentă, **Relegeri și Predicatie**, cel mai recent volum al lui Dan Damaschin, **Trandafirul și clepsidra** (Editura Albatros, 1983) învecărează deplin turnura orică a discursului său. Nu întîmplător, ultimul poem, fargă titlu, cuprinde, printre altele, imaginea lui Orfeu sfîșiat de Menade („Iată vîstăratul orfic sfîșiat de metatormenad”), în timp ce primul poem, **Fructurile încoace**, transmite nostalgia după un timp în care dominator era principiu armoniei: „Nepedepis se intrupă din frăgezimea unei muzici / Abia iscată pentru nou-născuții etelului / Cu ochii neovovăției judecam corolii zărilor / Licurici într-o oșteră, grăunte aurifere într-o mină părăsită / O clarviziune inimii delusînd respiratia vesnicilor”. Transpunerea în ipostază orfică presupune existența în vecinătatea esențelor („Nici o stavilă, nici o piedică ori îngrădire / Nu îți stîncioșii inimătoșii contopiri cu miezul lucrurilor / O mască din coplăria lumii te graboși ca îmbrățisoși”) și a misterului („Miraculosul cu un frate mai mare imi venea în ajutor”, în absența spiritului malefic („Pulintă de a fi a Răului neafîndu-și loc în crezul meu”). Sub atari auspicii, poezia nu poate înmbrăca decît vestimitele sărbătorești ale inimului („Proslăveam aburul, răsufletul dinții al odraslelor Firi / Zămisliri de aștri păreau a adăsta rostul meu botozător”), intrucîi incubă, ca și la Holderlin, prezenta divinitului („Peste respiratia ta contopită cu marele Răsuflet / Dintr-un istovit tease înmărmărit stropii de pe urmă / Ai undelemului zăoș”). Poetul ajunge să fie Apollo, — asigurînd armonia Cosmică prin intermediul lirei sale („Întru totul te încredințai unul duh al sunetelor, înșar al armoniei, ce ar fi putut ori la o răspîntie a soții” — chiar bratul unui sinucisă), ori însuși Althier (terral cosmic) care organizează materia haotică în coră primordiale. Lirica devense în acest fel o altă divinitate, precuțată să dezvăluie „nevăditul”. Pe calea cunoașterii, poetul își sacrifică nonsalant inocența: „Pe atînci încă te lăsa sfîșiat de somnambulii etherului. Dintr-o copilărie a clematului aburi îți suiau protector, / Gustul cruzimii pentru inimă oară ai încercat atunci / Poate sperai să simți năspătrunsului un secret,

să-l împingi să-și proclame legea / Ori aspirai la rolul de pîrtas al unui mesaj prea însemnat: / Ci amărăciunea revelației nu s-a lăsat așteptată / Frumusețea sa nu se destăina de decît mitul pe de-a întregul / Cum mai iscoade inocența pînă în ungherele neputîntei sperînd să ivescă / Un fabulos magnet în stare a realității forma, splendoroasă-și irosită, / O, purpura să prădată, supraprea dificilului de petale / Nu eză / Accesul înmbrăcă mî / va înția și pe mine), comunică irepresibilă năzuința a despărtării de model: „Cît mai îngădui avarităiei unei clepsidre să-ți hotă / rască întîmîțata cu Poemul? Des-cotorosește-te odată de / harfa-lî blîjîni; cît mai degăbă te smulge din făsuș / cît mai cîntă / Deci ține-te învecinătatea abia de admirată orbilor / și să-ți înșămîțezi rosturile într-o amiază sectoasă / cu trandafirul răstîgneste-te pe crucea propriei miresme / Cînd tînguirea te se face una cu soarta, / Cîi mai amî să treci puncta învecinătatea în înderă / spre a hăidui în sfîntă sălbatice”. A iesi „din făsuș auzitei cîmîntului” — ar fi preceptul căruia Dan Damaschin îi dă curs în **Trandafirul și clepsidra**. El vrea să părăsească, nu prin conștință, „împertul candor”, înțelș ca spațiu al elevității și elanului juvenit cu proprii coordonate. Își retractează în consecință „blîndetea franciscană” și „melancolia inocentă”, revîndicîndu-și, dimpotrivă, cruzimea și scepticismul. **Dezicerea** provine dintr-un sentiment al zădărniciei: „Tara mai anevolea îți vine să te rabzi / Gă / Holderlin amîndu-și mercur clipa inebunîții. Prea a fost confundată adesea poezia cu întîmplătoare soșii / Nici o invocatie nu-și mai poate lua zborul din această răscurce a conilor, / Înnumeri rosturi ce au supraviețuit

Istoria ca sentiment

asăzi, cînd versul liber este un teritoriu cîștigat, cînd vechile canoane par să-și fi pierdut continuitatea, un paradox începe să se elibereze de semnificația sa paradoxală: se vorbește din ce în ce mai mult de perfecțiunea formelor libere. În aceste condiții, întoarcerea la prozodia canonică, la rîmă în special (căci ritmul a existat și va exista totdeauna în adevărate poezii), nu se mai poate face oricînd, pentru că vor trebui păstrate toate victoriile dobîndite în timp de versul liber.

O asemenea tentativă este încercată de Teofil Răchileanu în recentul său volum, „Planete de melancolie” (Ed. Dacia, 1980), cu care autorul se plasează în seria poetilor neoromantici, atît prin stilul înalt și atmosfera sobră, cît și prin forma tradițională, posesoare a unui mecanism în stare să genereze reverberațiile necesare. Nu întîmplător, volumul ne pune, în cea mai mare parte a sa, în fața unor poezii de susție istorică. Iată, spre exemplificare, un poem (56) al cărui subtitlu este Ioan: „Acolo noapte nu-i nici zăieva / Nici umbrile nu se desfac nicînd / Și Moartea-n chip de preafrumoasă zee / Pe maluri dulci o întîlnesc cîntînd / Plîși nouri zăc pe munt, Agonizînd / O lacrimă se-nchipuie drept soare / Și lumea înșăși e-un suav suspin / Si stă pe vîi o limpede paloare / În vîns de-acum voi lunea și eu / Spre-aceal tărîm în chip de adiere / Unle un glas sunînd în mari dumbrăvi / Din incesutul lumii mă cere...”. Se observă cum, apelînd mai mult la metaforă și aproape deloc la invocație, poetul se detașează de spațiul închis al evocării, deschizîndu-se spre un timp lung, imposibil de localizat istoric, valoare poetică a textului devenind atît „Sufletul fîntînii / Planete de melancolie” nu este decît o frescă poetică a istoriei în care să fie memorate fapte și evenimente binecunoscute, să fie refăcută o atmosferă de epocă; înțîlnim aici meditații lirice, portrețizări ce topeșc în versuri fragmente de cronică pe care nu le putem detașa din poem, fără a le strica unitatea. „Văzduhiu-i că o apă / care zăie plîng / Si-n fiecare tremur de undă chipu-și frîng / Ochiul Lumii moare pe culmi întredeschis — / O lacrimă pe care eu voi fi plîng-o-n vînt / În mari dumbrăvi de rouă se află / Sufletul fîntînii / Sed vîntu-și în preajmă și plîng cu temple-n mini / Corn rourat se-naltă peste păduri suav / Cercul iubirii zăc pe sub poieni bolnav / Coroane mari cu freamăt se leagă-nă în vînt / Plîns aurii e totul din cer pînă-n pămînt.” („Patina — 1500”). În unele poezii atmosfera este mioritică, precum în „Iancu”: „Se făcea, făcea / Din muntii cobora / Din muntii Apusului / Umbra lanului / Pe dîbă răură / Pe frunte cu aură / Muntii răsănu / Si se clătinau / Si li suspinau...”, în altele tenta folclorică este dominantă: „Din mîeră mî drîmărmă / Prin stejini mă înșărnă / Prin pusturi m-alungărmă / Pe Golgota mă suiră: / Fără surmă mă vindură, / Fără mîlă mă tăiara, / Fără inimi mă jeliară, / Fără gură mă mîncară...” („Brîncevanu”).

Toate aceste sublinieri atestă faptul că ne aflăm în fața unui poet de seamă, care, în excelent versificator, din spita lui Valeriu Anania, deci indirect aflîndu-se în descendență argeșiană. Prin el, poemul rimat igse de sub zodia faciului, cerîndu-și dreptul la existență în plină epocă de dominare a versului liber. Răzîndele lui Teofil Răchileanu sînt mai puțin formale, ele, exteriorul și mai mult miloacele prin care metafora poate sluji evocarea print-o proiectie a evenimentului istoric în zona sensibilității, acolo unde tragismul este asumat ca element poetic. Un text semnificativ și sintetizator este cel ce încheie ciclul istoric: „Trunul meu curat ca rouă / Trunul fraged de conil / Ce mi-l frînsoră dumanii, / Doar tu, Mumă, stă-i-mi-l / Trunul meu bărbat ca bradul, / Dintr-ai cărni tale trup, / Călit între cămle, / În auzi, Mumă, cum mi-l rap / ... / În auzi, Mumă, cum mi-l rap / Prin străini, fără lumină, / Ochiul mari curăți ca rouă / Cum se implu cu țărîni / ... / Sfîntă Mumă, sfîntă Mumă / Ci nu-l mai jeli spre dînsul / Ca un vînt sunînd prin codri... / Eu din moarte-l văd plînsul...”.

Motivele romantice (castelul, fîntina, somnul, visul), se întîlesc și în celelalte două secute — secțiuni: **Fîntina** (care cuprinde strofe în metrică populară, în prelungirea primului ciclu „Văile somnului”) și „Planete de melancolie”, unde poetul își delimitează afîntățile. Cîntă și de aici cîteva strofe semnificative: „Si rădăi trec înășurat în cîmî / Înșă înțieri venind spre nițiere / Si amintirea te îmi e viață / Si viața vine și restul doar țăcere...” („Si amintirea te îmi e viață”), sau „... În vechi itacurii susură-n oglinzi / Chipul domnitorilor de mult apuse / Luminile în candelii par-au pînă / Si sufletul învîns spre alte lumi se dușe...” („Castel medieval”).

În concluzie, putem spune că poemele incluse în volumul „Planete de melancolie”, marcează o nouă etapă în poezia de inspirație istorică, una în care nu evenimentul este în prim plan, ci modul cum el este adus în actualitate, prin valoarea artistică a poemelor ce îndeplinesc acest deziderat.

Ion Spănu

Secetei, Tăgădei, Cîntemurului, Isotiei / Neajutor rîndușit fragmente dintr-o statuie a întîlnit / (Poezia, răsuflet), Poetul ce află aievea la o răspîntie creatiei. Este obligat să abdice de la crezul armoniei, spre a deprinde un limbaj care nu-e propriu („Suflete, ce credeai a sîi totul despre eclipse, ai fost luat pe neapărate”). Limba la renunță, buzele-l abdică, și cum nu se poate vorbi, se desprinde, se grai din care Fîntina s-a îndepărtat), nevedîndur din benefica inspirație. Noile viziuni se încheagă anevioș, căci efortul de a înțelege „esența Răului” se consumă în vînt. Accentele poetice apar neadevrate unei lirici funcționante apolinice. În punctul de interes, înșă, se scrie experții), liricul dezabuzat se face vinovat de „amutirea izvoarelor” și de încercarea sensurilor primordiale („înghețul noimelor”). Soluția întrevăzută este **Renunțarea la har** („Nu te mai apasă cîi o roată de moară în somn / Cîna cînd ai trecut pe lîngă Revoluția / Izba-vită de silinca unei matrice ceresti / Rostire-ai pare să se întoarcă în matca firească / Pe măsura unui domestic auz distilcie întleșur / Renunțînd a mai țărămici inspirati, nepă-mîlene roneș / iar rezultatul palpabil, trans-migrarea în „împertul zădărnici”). Se produce astfel scindarea cului poetic, liric-oro dezbinare operată în structura firii. Subiectul liric are de ales între ipostaza „clarvăzătorului” care pătrunde dincolo de suprafeța lucrurilor, făcîndu-le permeabile, descoperînd esența, și a scriitorului umil, nevoit să urmărească numai traseele văditului. Tensiunea irradiată în procesul scindării conferă strălucire poemelor din **Trandafirul și clepsidra**. Rostirea „au-orală” de alături mă subștiza prin atributelor inițieri într-un cult păgîn, înșă în limbaj ezoteric. **Fracturile**, cum se întîlnează un grupaj de scurte poeme, par niste palimpseste păstrate din vechime, simili-extrase din imnurile orifice, a căror scriere originară, din cauza răzuireilor succesive, a devenit aproape ilizibilă. La să treaca voluim, în răsîmpt de un deceniu, Dan Damaschin se dovedește unul dintre poezii profunzi ai generației tinere. Într-un moment de proliferare a poeziei cotidiannă, peste limitele normalului, el ambicionează să reabiliteze lirismul marilor viziuni, restituiind Logosului puterea magică originară.

Nicolae Oprea

MUNTELE MINERILOR

viorel sâmpetrean

limp să vorbească, ori că ei — sau o parte dintre ei — se „îcm” de a deveni persoane „citate” fie și în corpul greoi al unui reportaj de pagina întâi. Nu cumva — dacă așa stau lucrurile — mărunta lor temere pleacă de la constatarea (a lor) că „altminteri, s-a mai scris”, și faptul re-scrierii nu face decât să le zgândeze înutul propriu lor biografic? În ceea ce mă privește mă rallez ideii lui Brucna Fox potrivit căreia, cel mai nimerit lucru este să stai de vorbă cu oamenii după ce aceștia au ieșit din „schimbul lor” și nu mai au „tracul” răspunderii pentru ceea ce știu și vor să îți spună...)

doza zi urcam spre carieră. Intrarea în mină mai întâi. Echipa din schimbul lui Ștefan Roman, în abatajul 54 000. Din când în când, m.i.s.-ul, cărașul, răbunfăcător ca și cum ar suporta o povară prea grea. Alături, în abatajul 64 103 echipa (adică, Dumitru Corban, Toader Grec, George Mihaly, Petre Krafciuc) pregătește terenul pentru prăbușire. Calmi, incredibil de calmi, stăpâni pe orice mișcare. Dar mai ales tăcuți. Ei știu locul fiecărei pietre, știu ce au de făcut și chiar și fac. Ei știu rostul lor și mai știu ce-a bucuriile simple, adevărate. Aparenta lor „făceață” se transformă afară într-o veselie molipsitoare.

„Afară”: să ai deci privilegiul să-l ascuți povestind. N-o să ai revelația unor lucruri „senzationale” pentru că ei nu sînt cituși de puțin preocupați să le facă publice chiar dacă știu. Încercă să înțelegi robustețea lor interioară, și, stringindu-le palmele pietroase, să le deprinzi firea. Nu se retrag din fața întrebărilor. Ei, scormonind în măruntaiele muntelui cu o înclăștare pe care numai acolo, la buza ultimului metru de înaintare o înțelegi, au demitată, marea demitată a muntelui lor. Ei au drumul lor. Cu siguranță, minerii știu ce-i acela un drum: îl fac de zeci, sute de ori în același schimb, în tunelurile abatajelor, ori de la abataje spre casă, ei scormonesc drumurile în lăuntru și poate, tocmai de aceea, când se apropie de gîndul lor curat, vreau nenorocire, într-o fracțiune de secundă, cu o fracțiune de secundă ei o simt mai devreme, iar în casele lor fiind, rămîn cîteodată pe gînduri ca și cum orice vorbă care ar îndrăzni să-i atingă s-ar petrece greu...

Si tăcerea lor dinlăuntru, rece, de piatră, nu este decît orgoliul lor simplu pentru că ei știu că în tineretul dinlăuntru este tot atât de puternic precum lumina din afară, dar pentru că ea să existe neîntinată, este nevoie de ei, de adevărata lor înclăștare.

Înțelesesem eu, omul de la munte, unde am greșit: numai privit dinlăuntru poate fi muntele mare. Restul nu-l decît încintare.

Acum pot privi în voie frumusețea sălbatică a carierei. Minerii îl spun „amfiteatru”. Uriașe spații dislocate în trepte. Se înalță masiv, cu un merit orgoliu. Acum știu ce-i acela un faluz, ce-i aceea o bermă. Și mai știu imi place să cred — o anumite îl determină pe inginerul geolog Dorel Ardelean să vadă cariera ca pe o cetate antică.

În rest? Baia Borsa este de fapt un cartier al Borsel. Unul satelit, la vreo șapte kilometri. De acolo încep drumurile spre mine. Cele mai importante, mi s-a spus.

Am fost și am înțeles că printre minerii nu te poți simți altcunva decît alții cîi estii și acest lucru valorează mai mult decît o poveste frumoasă pe care, de îndată ce ai aflat-o, ai dori să n-o păstrezi numai și numai pentru tine.

ternativei „teatru sau cinematograful?” recunoscind faptul că, departe de a fi un dărmător al teatrului, filmul atrage categorii noi de spectatori, animată de emulția valorilor „frumozului”. Tot așa scriitorul atrage atenția cu o gravitate valabilă și astăzi, asupra riscului utilizării în film a unor elemente desuete din tehnicile teatrale ca exagerarea, declamația tremolată sau saria pledind pentru firesc, rest, atitudine și treabă naturală, refuzind, în același timp, interperările în registru grotesc, inovațiile cinematografice incompatibile cu atmosfera tematică a peliculei.

Adversar al dublării filmelor (încă din 1931), parșan al unui sincronism perfect între sunet și imagine, Gib Mihăescu vede perfecțiunea filmului în dobîndirea culorii și reliefului. De altfel, cu puține excepții, astăzi cunoscerea este un element sine qua non al filmului, după cum și proiectiile în relief s-au bucurat de atenția experimenterilor. Un cuvînt definitiv încă nefind pronunțat. Tot atât de incitante rămîn astăzi, mai mult poate decît acum mai bine de cîntă decenii, consideratiile lui Gib Mihăescu despre cascadele (poate, primele în lume), după cum interesante rămîn și comentariile dedicate trucajilor, azi mai pretios denumite „efecte speciale”.

Prezența lui Gib Mihăescu în paginile cronicii de film rămîne un argument al prestatelor și orizontului de cultură necesare a fi investite, fie și efer, în paginile menite a informa, dar mai ales a forma publicul spectator.

Călin Stănculescu

a junglă la un moment dat să nu-ți mai amintesti prea multe din privilegiul unei așezări pe care o văzuseși cu o vreme în urmă și asta nu pentru că anii ar fi trecut cu tăvălugul peste alcătuiră lucrurilor schimbîndu-le într-alt, ci, poate, pentru că te-ai adîncit în raza de-a cunoaște oamenii, priveștea dinlăuntru lor mai fascinantă decît oricare alta pe care de multe ori te-ai resemnat să o accepți de la fereastra vagonului. Treptat însă, după ani, observi că locurile descrise din memorie capătă firea și asemănarea celor care le-au înobilat.

Un astfel de loc, Baia Borsa, mi-l imaginașem mai întîi din București din descrierile studentului pe atunci în geologie, Dorel Ardelean. Avusesse o practică „dură” în creierul muntelui și încă de atunci fusese fascinat de posibilitatea de-a lucra în teritoriul ce-i oferea destule temeluri pentru a-și face meseria. Aveam să-l revăd — avea cîteva ani pe cartea de muncă — și nu aveam de ce mă mira cituși de puțin cînd am auzit vorbindu-se despre el cu vorbe puține, însă nu mai puțin măgulitoare. De-o excesivă modestie, alimentată, paradoxal, de nervurile unei robusteți interioare greu de imaginat, și-a permis să-și chibțuiască nopțile fără să la lumina unor fișe ce vor alcătui o lucrare în domeniu... Coborîse din Ardeal cu o valiză burdușită de cărți și, dinafară, ai fi jurat, după versurile recitate în

se-nvorbura piatră peste piatră și se gîtuie... Odată... să-l fi văzut pe „fotograf” (topograf), parcă ar fi mincat dinamită... Era sperios săracul, ce-o fi căutat el în meseria asta nu știu. O dată l-am întrebat, la dansul miresei, știu cum vine treaba, în viață dansul miresei nu-ți decît o dată, noi îl facem în fiecare lună. l-am întrebat: nu te supără pe mine, dar dacă nu simți cum putrezește cămașa pe tine apoi nu-ți musai să mai stai cu noi... Ride. Am vrut să-l încerc... altădată l-am mai speriat cu ceapa, era fract în meserie și nu știu, după ce-a mincat l-a apucat amețeaua acolo jos. Și ustu-

Dimitrie Grigoraș: „Omagiu” constructorilor metroului”

mai multe limbi, că soarta îl va așeza în studiul confortabil al contemplării civilizației altor semintii. Numai că, în anii aceia teribili de început, pe vremea în care „subsolul” nostru din plin centru al Bucureștilor devenise luni de zile neîncăpător, filologul virtual se îndreptase nespectaculos dar autoritar spre această meserie incomodă ce avea să-l trimită — după ani aveam să înțeleg — în singurătatea unui studiu la fel de robust ca și orgoliul său puțin perceptibil.

— Înainte de a urca într-o mină trebuie să ascuți cum povestește — atunci cînd simte el — un miner, mi-a spus.

„Se întinsecăse și copiii lui Vasile Csordas dormeau. Sînu și mă întreb, începe el într-un firzîu, de cînd m-am retras pe lîngă somnul lor cam ce-am făcut io la viața mea. Ride... de n-am făcut cît o trebură, apoi musai că mi-or fi luat alții locul. Nimeni nu-i de piatră și nici vremea nu stă de pomană. (Toarnă în pahare și-mi dau lesne seama că am „no-zocul” să-l prînd pe meșter în ograda lui, printre fărîmele lui de viață. Geologul, inginerul cu care împărțisem hotarul altor nopți, mă avertizase că meșterul e necăjit rău, fiindu-i nevastă suferindă). Prin '68 am plecat la Porțile de Fier I, am lucrat la tunelul de sub pîrta Dunării. Ce-am făcut, ce-am terminat acolo, am stat în glaxionerie, să nu-l minii pe al de sus, era al dracului de grea munca dar îmi plăcea, dar nu-mi plăcea fără copchii și fără mușiere lîngă mine... și-am venit la Burloaia. Și de atunci, tot la Burloaia, ba nu, am fost și la Măgura doi un timp... Asta-i, mi-s miner de cînd mă știu... am văzut cum se-n-doale grinzile în abataje, cum pîrle de parca

rolu? — îl întreb. No, pîi cu el nu-i bai, da ceapa, să te ferească sfîntul, dacă te mai ferește. (Ride și după un timp, ca și cum și-ar fi ascuns un gînd numai pentru el, se dînce pînă-n odaia copiilor. Fac „imprudența” și dau să-mi scot carnețelul. Îmi observă gestul, geologul, am avut senzația că-și stăpînea un gest de crispare...). Eh, zice meșterul, vorbește se petrece greu.

Nu știu ce anume dar atunci am simțit că ceva spulberase veselia întinsecă a bătrînu lui Csordas și, la plecare, a adăugat ca și cum nimic nu s-ar fi întimplat: așa-i viața, ca vinul, pîi cît ar ajunge, n-ar fi... Aveam să aflu că îngrijeste de cei patru copii așteptînd să i se întoarcă nevasta bolnavă. (Acum, un sentimentul că vorbele lui, puținele lui vorbe nu se-au fost adresate nouă, ci momentului trecător de singurătate și temeritate ce-l cuprinsese în timp ce povestește, fără ca vreunul dintre noi să-și fi dat seama că, într-un moment unic de străfulgerare, viața unui om nu poate fi mai mult decît este și, o dată „povestită” devine, ca o iocană pe sticlă, admirabilă de liniștea propriei sale singurătăți).

Transcriu din jurnalul de pe vremea „subsolului”: „Se pare, tot mai mult se strecoară ideea — manifestată expres ori nu — că oamenii cu care discutăm sînt, cu rare excepții, de-o modestie „crasă”, adică ei nu prea vor să vorbească despre ei, despre viața lor și autotomat ei te trimite spre un altceva care să te „lămurească” ca și cum, acest altceva ar putea și mai bine desprinde propriile lor bucurii ori frămîntări. Ar rezulta de aici două lucruri: ori că aceste „voici” se retrag din fața întrebărilor pentru că, prinși cu munca, nu prea au

victor nistea

strălucind sub Steaua mărilor (cum arborii cei mari nu se apleacă niciodată: în bătaia vîntului ei și în coroana lor văzduhul cu furtunile și miracolul, ci ajunși în pieptul unei corăbii înfruntă mările lumii I): lată o stare de-a medita pentru fericirea PATRIEI și pentru poezia întîiului vis adevărat — sub Steaua mărilor I

Treceam odată (pe-o lunte de sticlă) peste valurile albastrelor ierburii din nevăzute pietrîșuri: rîniile mele se topară-n rîniile soldatului erou — investit cu puterea biruinței I Da, cum o enormă Tortă străfulgerînd pe Catargul acestui agitat Veac XX I Vara o fost închinată toamnelor ghemuite-n năvalnice comori ce deschid filtrul iernii: O grabă (după nopți ce mint!) imi saltă pasul pe urmele altui OM: așa se incolonară inimă lîngă inimă, trup lîngă grup, vis lîngă vis Tată și Fiu (închegate forțe I): aprig în ager periplu luminos ce urmează furtunilor — sub Steaua mărilor I

Cunosc o fîntînă din care apa nu se termină niciodată: izvoarele-i sînt lumini eterne I NETURBURATĂ respirație este Văzduhul multiplicîndu-mi simțurile I Știu o pașiste în care rodește an de an o grădina înflorindu-și Patria: nectarul întîmpină albinele nenumărate și viața e tortă de neclintit în iubirile ei: o fereastră murmurîndu-și mereu imnul — sub Steaua mărilor I

III

A răsărit o Stea în slavă mare: întovărășii îi cîntă m strălucirea I Ochii mei pot fi mai ageri I Ochii mei deschii luminos în Ochii lumii I

Inimă lîngă inimă, braț lîngă braț vom construi mai bine mai mult mai roditor: secundă ceas speranță Pace — Pace cit Floarea Nalbei — sub Steaua mărilor I

Oricine ai fi Ori ce ai face: Muntele este UNUL I

Împreună lucrînd ca un roi binefăcător înțelept mișcîndu-se prin polenul solar implinim rodia rodiilor — nemîrgînit luminîndu-ne — sub Steaua mărilor — PATRIA I

II

Acolo unde iubirea învinge — torentială zi —

grigore coman

Poem pentru data viitoare

Trîntește-ți puternic tăcerea de zidul acestui secol

.....

acum nu te opri adună frumos toate cioburile și să-ți coși o cămașă de forță Chiar dacă-i din zale I

Piatră de riu

Pentru piatra albastră de riu fundul vadului, certitudinea duratei iar opa (care-i trece pe deasupra) un pretext „ascultă cer și ia aminte pămînt” căci vremelnicia simulează dispariția absenței ca să-și arunce năvodul

În crepuscul

Pe dunga dintre noapte și zi singuratoc se antrenează sîrînd unora peste galul emfatic răstoarnă (imaginar) toate măștile opoi, își amintește apoi, își amintește poezii ce sînt oamenii I... și apasă-n continuare pe zări ca pe strunele unei chitare iar sunetele asemenea unor fructe (în momentul dehiscentei) se transformă în pilniți ciuruind răguzul dintre degete.

teatru

Teatrul și educația tineretului

3. Istoriei cuplului tinăr i se pot adăuga alte câteva exemple specifice: lura să ne putem lăuda că numărul lor ar fi prea ridicat. Chiar dacă Paul Everac a depășit, de mult, pragul ultimului val al autorilor dramatici — făcînd parte dintre consacrați — îl cităm aici, pentru a aminti de una dintre piesele sale scurte, care a intrat în repertoriul Teatrului „Bulandra”, unde se mai joacă, și astăzi, cu succes. Este vorba de Dulapul, mică bijuterie literară, dînd dovadă talentului, a spiritului de observație, a causticității și puterii de sintetizare ale unui autor român fecund, fecunditate despre care se vorbește, uneori, cu ironie... Din perspectiva deformată a unei tinere familii care încearcă să păsească în viață „cu dreptul”, după ce a pășit „cu stîngul”, Paul Everac generalizează o tendință omenească, un fenomen cu arie de răspîndire destul de largă, care, fără semnalul de alarmă al satirei, ar putea să pună în pericol bunul gust și justa apreciere a calității umane, a valorilor materiale și spirituale. Neiu și Paulina Ghimică (Petre Lupu și Diana Lupescu) fuzionează dramaturgic într-o unitate tipologică perfectă, devenind nucleul-prototip al familiei parvenirii, capabile de orice, pentru a răzbi, pentru a-și ridica standardul de

conștiință, cu atât mai mult cu cît acest dramatic apel este adresat noilor generații care mai pot crede, un an-cuor, ca „tot ce zboară se mănuiește”. (care l-a creat posibilitatea de afirmare actoricească deplina lui Florin Călinescu) și al „ucenice” sale devine nota în momentul în care forța de generalizare și de simbol, ajută răguzul, ajută pe interpret, ajută teatrul, ca instituție cu responsabilitate ogîndirii ideilor epocii noastre, să comunice, către spectator, un important și emoționant mesaj politic.

Cu ocazia ultimelor manifestări destinate tineretului — Gaia spectacolelor de teatru pentru tineret de la Piatra Neamț și Gala tinutului actor de la Costești — s-a putut constata, cu amărăciune, că nu sîntem pregătiți — nu organizatoric, ci repertorial — pentru a face față unor astfel de conpetiții. La Piatra Neamț a trebuit să fim martorii unei concluzii nelîngurătoare: premiile pentru regie au fost acordate unor spectacole realizate după Căpek (Alexandru Darie) și după Ibsen (Ștefan Iordănescu) E adevărat, spectacolele din concurs, după piese românești, erau irelevante. De aceea, însă, nu trebuiau acceptate. Colegii de generație ai celor doi premiați pot lesne deduce, din nou, că succesul nu se poate obține pe umeri dramaturgici românești. Concluzie, din fericire, eroană, pe care nu se străduiesc prea mulți directori de teatru să o combată... Teatrul are forța să educe și să formeze noile generații, dar cine are forța să învingă prejudecățile și rezistența unor dîntre coordonatorii scenelor românești... ?

Nicoleta Gherghel

film

Prezența constantă a scriitorilor în lumea filmului nu se datorează numai implicării directe a scriitorilor în realizarea unei opere cinematografice, indiferent de natura și concluziile polemice referitoare la raportul dintre literatură și cinema. În legătură cu acest raport nu puține sînt încă situațiile în care se neagă un întreg teritoriu al producției cinematografice datorită unor atribuie prioritare „literare” după cum și o zonă a literaturii poate fi contestabilă și contestată cu argumentele superficialității ei „cinematografice”.

Un domeniu bogat prin amploare și substanță în raporturile cinematografice cu literatura îl constituie prezența scriitorilor în critica de film, domeniu în care s-au ilustrat o serie de cunoscute nume din perioada interbelică. Rămîne un adevăr recunoscut faptul că pe parcursul deceniilor trei și patru, scriitorii români, prozatori sau poeți, romancieri, critici sau comentarii ai artei literare devin teoreticeni ai artei literare sau teoreticeni avizați și sensibili ai unei arte noi, după cum nu puține sînt și cazurile evidente ale posibilității de declinări unor structuri cinematografice în proza lui Liviu Rebreanu, Cezar Petrescu, Camil Petrescu, în

Scriitorii și filmul

dramaturgia lui Victor Ion Popa sau Mihail Sebastian.

Dragostea și înțelegerea cu care oamenii de litere s-au apropiat de fenomenul cinematografic ajungînd de la poziții ferm legate de valorile și criteriile literare la reșere și referințe proprii, specifice filmului, impun o recunoaștere a rigozității și competenței asumate în atît de dificilul și necesarul proces al educării estetice a spectatorilor celei de a șaptea arte. O astfel de prezență necesară o constituie participarea lui Gib Mihăescu la rubrica intitulată Calendarul cinematografic a ziarului „Calendarul”, unde susține timp de un an cronica de film (1931/32).

Departe de a fi un simplu hobby, cronica de film a fost pentru Gib Mihăescu un teren de afirmare a vocației de comentator al unei arte noi, căreia a încercat și, nu de puține ori, a reușit să-i deslusească rosturile autentice în ceea ce privește tematica, personajele, formulele tehnice, concepțiile regiilor etc., etc.

Un aspect al preocupărilor lui Gib Mihăescu mi se pare defintiv. El subliniază în multe din însemnările sale raporturile filmului cu teatrul. Scriitorul recunoaște inutilitatea al-

Paul și Angela s-au cunoscut în urmă cu douăzeci și cinci de ani, la manifestarea de 1 Mai. Erau pe atunci tineri și deflau cu sportivii. Făceau parte dintr-un tablou vivanț. Paul era înrăcit din cap până-n picioare în galben pentru că era bob de griu dintr-un spic din stema țării, iar Angela era îmbrăcată într-un costumăș alb, de balerină.

Pe stradă unde așteptau începerea defilării, Paul a remarcat-o imediat. Stătea retrasă și nu trebuia să fie un observator prea atent pentru a-ți da seama că este emoționată. Angela purta ochelari, avea pe atunci trei dioptrii, și cu siguranță selecționarea ei fusese pripită, dacă nu chiar neglijentă. Simțind că fata are nevoie de încurajare, Paul s-a apropiat de ea și în modul cel mai firesc i-a propus s-o ajute.

Cind ajungeau în fața tribunei, a lui suierat discret al instructorului, fetele trebuiau să-și ocupe locul. Angela se baza pe o colegă, o fată răzbătătoare de la Întreprinderea 7 Noiembrie. Totul era să se țină de ea. Fata era bine clădită și-și făcea loc printre celelalte cu siguranță. Din păcate, desigur venise la repetiții, tocmai astăzi lipsea. Ea, Angela, era și puțin mioapă și nu distingea prea bine figurile. Îi era teamă că n-o să-și găsească locul.

Paul o asigură că el va fi de la locul lui în stema cind ele vor forma literetele, o va urmări și îl va pune pumnii.

Ajunși în fața tribunei, Paul asistă neputincios la desfășurarea evenimentelor. Angela nu se descurca în învățarea creată. O fată o călcase pe picior și își pierduse un tenis, se lovisse de vreo cîteva colege și era cit pe ci să-și spargă ochelarii. Cind toate se ciucisiseră la locul lor, Angela rămase stingheră, ca o virgulă pusă brambura în frază de un bărbat fără studii, însă extrem de autoritar.

În entuziasmul general, nimeni nu mai făcuse caz de această tinerească nerezuită.

Se întinără după tribună, Angela plîngea, ochelarii i se aburiseră, își stergea lacrimile cu eșarfă albastră și murea de rușine pentru că era încălțată doar cu un tenis.

Paul o luă de mină și îi spuse că a fost minunată. Nu fusese singura care nu-și găsisse locul. Una din fete nimerise chiar în stema lor, a celor de la Uzina Steagul Roșu.

Ea se liniștise și rideau fără grije în fața unei tonete cu crenvuștii. Ea îi spunea Bob, iar el îi spunea Codită.

Angela îl invită pe Paul la ea. Ai ei erau plecați la Bolintin, la nașu, și era singură acasă. Mincare aveau destulă, tăciucumpărase vin și bere, se uitau la televizor și stăteau de vorbă. Putea chiar să-l împrumute o carte din colecția Enigma. Paul primi cu plăcere.

Ea stătea pe o străduță liniștită, în spatele Gării de Nord. Trecură peste Podul Basarab, merseră pe străzi aglomerate și nimeni nu observa că ea n-are un tenis. Asta îi amuza grozav. Odată ajunsă acasă, Angela vru să se schimbe și să pregătească o gustare, însă Paul o rugă să rămână în costumăș. Ai ei urmau să vină abia a doua zi.

Rămăseseră împreună pînă la Anul Nou. Imediat după revelion se despărțiră. Despărțirea fu la fel de neașteptată ca și întâlnirea. Se îndrăgostise de un coleg de la școală, mai mare decît ea cu cîteva ani. Paul n-o mai căutase, nu mai știa nimic de ea. Casătoria cu colegul acela fusese nefericită și după patru ani divorțată. Avusesse cu el o fetiță și nu se mai măritase. Terminase liceul, apoi școala de mașini. Se descurca singure destul de bine. Avînd în vedere că în casă nu era niciun bărbat, Angela învățase chiar să repare prize și fiare de călcat, să schimbe garnituri la robinet.

După șapte ani de cind se despărțiseră, cu diploma de inginer constructor în buzunar, Paul o căută sub pretextul că vrea să sărbătorească împreună această reușită. Nu mai găsi casa din spatele Gării de Nord. Pe locul acela se înalțau blocuri cu opt etaje, cu magazine la parter în care se găseau mărfuri din abundență și chiar un restaurant modern cu crama la subsol, unde cînta romanțele cunoscutul Ștefan Pirjol. Singur la masă, bucuria terminării facultății se pierduse undeva în trecut, Paul servi de unul singur trei „fiote”, inghinind, după solist, romanțele, în care îndrăgostii, în loc să se bucore de tinerețe, se despărțeau, regretau gesturile pripite dar hotărîtoare din viața lor, împiorau fără succes partenerii să revină de unde pleaseră, etc.

BIOGRAFII

oprea georgescu

Elena Greulesi: „Flori din grădina Patriei”

Le-a fost dat să se reintrească în vara lui '63, la Băile Olănești pe alezările izvoarelor 7 și 13. Purtau ca pe un aparat de fotografiat cite o sticlă de apă sulfuroasă. După-amiază, Paul trebuia să facă băi cu bule și împachetări cu parafină. Tot lucrînd pe diferite sanțiere, contractase un reumatism și o spondiloză cervicală.

El o observă primul. Era tot subțire și tot frumoasă. Douăzeci de ani lăcșară, oarecari urme dar nu cine știe ce. Delicată ei timiditate nu o părăsise. Era însă ceva mai puțin veselă.

— Angela, o strigă directorul adjunct al Grupului de sanțiere Nord și, cum femeia se uita la el contrariată, continuă: Codită!

— Bob, spuse ea, clipind în spatele ochelariilor cu șase dioptrii. Se gîndea cum îl mai cheamă și nu își amintea.

Se îndreptară spre pensiuine și acolo constatară că ea minca la dieta 2, iar el la dieta 3 imbuțită. El îi zîmbea și îi făcea semne, dar ea nu-i răspundea pentru că era mioapă și nu-l vedea. Paul se purtă neglijent cu vecina de masă cu care în urmă cu o zi jucase subah, răspundea anapoda la întrebările ei privind ameliorarea sănătății sale. Se sculă grăbit după felul doi și se duse la masa Angelinei, așteptînd în picioare ca ea să termine tocănița dietetică de oate.

Cind ea înghiți ultima bucățică de mămăligă își aduse aminte: îl cheama Paul.

— Codită, spuse directorul adjunct Paul, de cind nu ne-am văzut! Ce îi-e și cu viața asta! Hai să sărbătorim înfîlțirea noastră la Popasul Haiducilor.

Intr-un sfert de oră erau acolo, așezați la o masă pe care cineva scrijelise cu briceagă: Nelu și Mery.

Perioada de tatonări dură cit baura prima sticlă de vin. Înțeleseră amîndoi că sint singuri, fără obligații. Afară de o viață de familie frumoasă și liniștită, nimic nu le lipsea pentru a fi mulțumiți. El se luase cu munca, participase în prima linie la maile transformări ce se înfățișaseră în ultimii ani, fusese apreciat și promovat. În curînd directorul va iesi la pensie și dacă postul nu va fi ocupat de cineva care vine de sus în jos n-are cum să-i scape. Și ea era apreciată. Era maistru coordonator și de curînd fusese aleasă președintă a Comitetului de femei.

— Ce-ar fi să întrerupem tratamentul și să plecăm împreună undeva? — Mai avem cîteva zile. E păcat de bani și de tratament, spuse Angela ceva mai ponderată.

— Nu mai beau apă sulfuroasă, acum că te-am întîlnit, declară ferm Paul. O luă de mină și i se uită în ochii care păreau nefirești văzuți prin lentilele ochelariilor. Să nu ne mai despărțim. Codită, spuse cu elan de inginer stagiar (cîtorul director al Grupului de sanțiere Nord. Să recuperăm anii pierduți! O ținea de mină și se uita nerăbdător după chelnerul care nu mai venea cu cafelele.

Doamne, și cind te gîndești că nu voia să vină la Băile Olănești!

Plecară de la Popasul Haiducilor îmbrățișați. Sticla lui Paul cu apă sulfuroasă rămase agățată de scaunul ei o circulață rezolvată.

Floare de stîncă

totul mă atinge; nu mă bucură searbădele rătăcirii
sufletul nu-i mare ca să le acopere cu nisip
nici litera covîrit rostogolită peste nemărginire
sfredelitoare pietre devin veștile, intrăbările,
cîntecul
în locul peștilor sar și acopăr găurile
propriului sînge
respirația planetei trece mai departe, floare
de stîncă...

Din lupta literei ca viață

m-a cufundat în întregime și mama-n apă de izvor
să nu se prindă-n vezi de mine
rugina doar cînd am să mor

ion mĂrgineanu

dar vulnerabil nu călăuz
rămasu-mi-a atară iar
ci sufletul, ocașu, ntiul,
stîns fulger în abecedar

Petală de arșiță

nu m-am închis în cort vreedată
precum Achille-s în război
dar simt cum lupta mi se gată
și umerii mi-s tot mai goi...

într-o două poeme mina care a trecut,
prijitorale secetă
se face țărîni și arde pe gura semîței,
într-o două cărți trupul năvalnic
adaugă pustului puțină ceată
ce bicuție interioare, nefertile furtuni
într-o doi cititori sufletul poetului,
pom din care picură muguri

Iau pămîntul în gură

vara se bilbeie, dinții îi cad, redus
albinele-au programat lor de moarte
imi vine-ades să fiu eu trîntit răpus
ca viața să le meargă mai departe

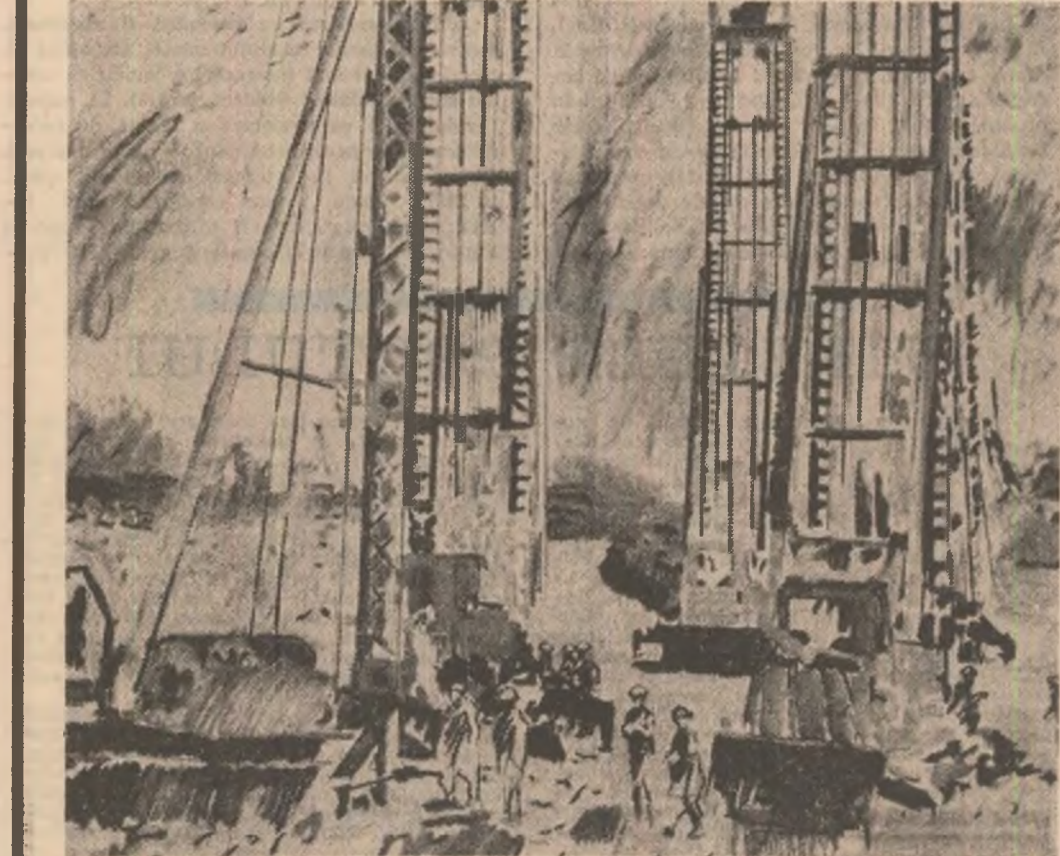
Zori

(și pasărea plugului își schimbă părul
printre miriști șchiopătînd ca un țaran
iau pămînt în gură, îl miroș și săr-ul
sau mă păsăușcă-n viață încă-un an)

Dimineața mă ajung din urmă
primordiale tăceri ale obiectelor
întîziate felinare mării
obiectul dintre sensuri și
impuncta lor intrupare
— reale ninsori crescătoare de laudă —
e atît de fascinant
să vezi cum sar din pagină
întîile privighetori
desăvîrșindu-se

la fel voi face și în toamna ce vine:
rămîn pe deal ca o căpiță de fin
să-mpletesc din frig și ger un druț de piine
și-un cîntec surd precum un zeu păgîn

desăvîrșindu-se

Ion Bilan: „Noi obiective în construcție”

petre novac dolingă

Osia luminii

Ai încrunțit — fiule drag! —
și vulturii tăi de pradă
n-au ajuns pînă la lună,
stelele căzătoare i-au orbit
iar privirile lor drepte
au intrat în pintecul alb
al clepsidrei astrale.

Masca de ceară — băiatule drag! —
te așteaptă la cina cea de taină
lespedea verii e rece și mută
prea-nsingurată și chiar surdă;

și să nu întorci capul
căci, privește, argintii solari
joacă bezmetici peste zare.

Acum, lasă-mă singur în odaie,
ridică-mi sufletul în mîini
și urmește-l peste dealuri și riuri
odată cu roțile și osia luminii.

Pripor

Cîtă uimire ați putut agonisi
în pumni și pe frunți,
cînd frageda otavă a gîndului meu
a pîlit neputincioasă
pe lespedea de arșiță ale serii.

Nici unul dintre voi
nu a tînjit să știe măcar
de ce semintele de arar
sint malițioase și zornătoare;
și s-a mai întimplat
ca tocmai dulăii floranți
să aibă cerul gurii altoc
cu fire de iarbă și crengi de cais.

Așa am văzut că drumul de seară
al crucilor voastre stinghere
e strîmt și plin cu pelin —
o, iată, cum printre florile de griu
macii roșii și-au deschis ochii
iar craii cei de smirnă și răcoare
au crescut limbile nopții infometate.

Cercurile nopții

Inchideam ochii și pumnii
cînd pe străzile somnoroase
opăreau umbre mici și subțiri;

treacătorii își scufundau temători
miinile și picioarele
în otava mănoasă a prigoaniei.

Degetele locite ale nevătăzătorilor
au numărât cercurile jilave
din arborii triști și-năcrimați,

bătrînul sturz a filiiți brumăriu
aripile-i moi ne-au prevestit
cîntecul său de sulfînă —

o mină galbenă și lată
a stîns candelă poetului.

Proiect de testament

Spre tăcere și împăcare
pașii mei sint tot mai scurți,
fiara nebună a veacului
despică obraji și candoarea,
miinile nu se pot înălța
iar a mingia le este cu neputință.

Tărîmurile făgăduinței oarbe
ni se arată arzînd
precum florile roșii de mușcată;
ca iarba verde a cerului
și ca petalele de crini albi
s-a stîns blîndețea visului:
și dragostea surd s-a petrecut.

Au chiar dacă mă încredințezi
că moartea vegetală e ușoară,
trebuie să știi — prealuminată —
că nicicînd și pe nici-un-tărîm
vocalele selenare ale morșilor mei
nu-mi vor putrezi pe limbă.

corneliu zeana

Cicluri

Pornim călări prin cumpănă de toamne,
sub crug de vremi, sub arzătoare stele
Ce ca-ntr-o apă mi le-apropii, doamne,
Trîncindu-mi degetele printre ele.

Crîmpeie zmluse zilei colorate
Sorbim apoi din cerul-cupă plină
Și potolim, cu capul dat pe spate
Imensa noastră sete de lumină.

E aurul ce-l slobozește cîmpul
Acord în contrapunct cu goana-n care
Ritmul copitelor znoapînd pămîntul
Ne poartă, printre vise, de-a călare.

Și, dincolo de serile albind
În strîna împletire-a celor șapte,
A primăvară, inimă, zvicnind,
O vom simți, descălecinnd în noapte.

Trecere

Cind ai răsărit
Stele s-aprindeau,
Codrul adormit,
Ca de-un asfințit,

Crengi te legănau
Pe pămînt sfîrșit
Cind ai înflorit.

Doamne, ce păcat,
Floarea care-a fost
Mireasma și-a dat
Pe cîmp, lingă sat,
Cu rost, fără rost,
Iarba s-a tăiat,
Floarea s-a uscat.

Supt brazii, feciorii,
Lut se-acoperă,
Cind plînsul surorii
Își destramă norii
Nu descoperă
Glas priveghetorii
Curge apa morii,
Trec deasupra norii
Și se duc cocorii...

Zori

O, voi nopți, ape amare,
Zorii-s cumpănă de vis.
Sper! Și-acum aievea pare
Fereastra către paradis.

Început de romanță

Garaofe singurează bogat
În vitrină, la masă, pe pat,
Carole de floare cu lipit carnal
Dansează-ntr-un ritm infernal
Și tu, garofiță de stei, pe colnic,
Nădejdi, așteptare, chiar totul, nimic...
Fuga narilor o priveșc, schimbătoare,
Fie-ți lacrima ploii binemeritate.

plastică

In acest ultim articol dedicat Biennalei va trebui să ne mulțumim cu unele observații. Ele vizează cîteva aspecte organizatorice și cîteva de conținut. De ce sîntem pe un plan marilor aspecte organizatorice? — S-ar putea întreaga cititorilor? Pur și simplu datorită faptului că există soluții de organizare care, transpuse în practică, pun mult mai eficient decît altele în valoare încercările de tehnicitate și semnificativă prezentă într-o comunitate artistică — națională sau internațională — în ansamblul său. Actuala formulă a biennalelor noastre este depășită și — de ce să nu spunem? — dezavantajată de spațiul de expunere oferit invariabil de sala Dalles. Această formulă este cea mai comodă pentru organizatori: nu-i obligă la nici un efort de conceptualizare. Ea este doar aparent, conform necesităților de ilustrare a fenomenului, în același timp elastică și restrictivă: trimite cine vrea, expune cine poate. Jurizarea operează, se știe foarte bine, în principal în funcție de criterii tematiche; se ține însă cont și de tendințe și chiar și de persoane. Desigur, nici tendințele și nici persoana,

Imagini semnificative

nele nu sînt întru totul programabile, mai ales în condițiile în care majoritatea lucrărilor acceptate în expunere sînt lucrări asupra cărora intră artist și organizator nu a existat un consens, sau el a fost de ultimă oră. E așa de complicat ca la Biennale din '86 să începem să ne ocupăm din '84, sau de cea din '83 chiar de acum? Nu vîd nici o piedică în cala organizării unor biennale pe criteriile de orientare stilistică sau tematică. S-ar evita impresia de talmeș-bulmeș care de multe ori domnește la aceste manifestări. Dacă s-ar stabili o orientare anume, pe filioane stilistice sau tematiche, s-ar putea, cu siguranță, a-corda mai mult spațiu în expunere aceluiași artist. Ce să înțelegăm un spectator din cîteva sute de tablouri sau sculpturi care nu-i pot îngădui înțuirea unui discurs unificator. Dintr-un bazar se pleacă doar cu senzația diversității și cu cîteva impresii în care este greu să faci ordine. Nu vreau să diminuez cu nimic efortul colegilor ce au pus pe picioare această Instrucție — pentru specialiști și mai puțin pentru public — expoziției. Dar, mă rog, dacă tot facem Bi-

muzică

mala, de ce să nu o transformăm și într-o instituție de educație vizuală? În doi ani este chiar posibilă elaborarea și tipărirea unui catalog cu indicații ceva mai generoase. Ca să nu mai vorbim de faptul că un catalog bine făcut și cu un tiraj corespunzător poate chiar „rentabiliza” manifestarea. În condițiile transformării operațiilor de stringere și selecționare în principii de organizare, nu putem vorbi de o operație culturală, eficientă, de tip modern. Redundarea acestei optici ar avea drept urmare un impact mai mare al artel cu publicul. Nu ar fi motive de supărare nici pentru artist. Cine nu este invitat — căci ar trebui să funcționeze și acest principiu, în numele calității — în cadrul Biennalei (tematică) din '88, să zicem, ar putea fi prezent, cu mai multe lucrări, în cadrul celeia din '90 ș.a.m.d. A făcut foarte bine, după opinia mea, *Supliment literar al „Științei tinereții”* că s-a situat pe o poziție critică.

Biennale riscă să devină o manifestare festivă și nu un instrument de lucru pentru publicul doritor de cultură autentică. Ea ar trebui să fie, totodată, un instrument de punere în valoare a operelor autentice, pentru critică. Cel mai mare merit actual al Biennalei, momentan, este acela că există. Din nefericire nu are termeni de comparație...

Grigore Arbore

Panoramic XX

Această idee a heterofoniei o întîlnim în *Per quattro* pentru flaut, oboi, vioară și violoncel de Ștefan Niculescu. Autorul reia aici idei deja cunoscute; în linii mari, remarcăm acea interesantă preocupare compozițională de delimitare a unui „spațiu” la stînga și la dreapta unisonului, simultaneității ritmice. Lăsînd deoparte neînțelegerea partitură a lui Claude Vivier, Pianoforte, ne oprim asupra *Trioului nr. 2* pentru vioară, violoncel și pian de Clermont Pepin, lucrare scrisă într-o descendență post-serială vizibilă. Etosul muzicii nu e punctul forte aici; mult mai interesantă mi se pare lucrarea de amănunt, trîndînd o tehnică intr-atît de bine stăpînită încît ar permite (poate că lucrul s-a și întimplat deja în alte partituri) o de-părtare de o lume sonoră care de-a-pare a-și fi spus ultimul cuvînt. „U-timul cuvînt” al lui Șerban Nichifor, *Patru schițe pentru un lied neterminat*, pe versuri de Mircea Dinescu, pentru contratenor, pian și gran cassa, este un cuvînt pentru care echivalențatul „ironic” este mult prea moderat. Practic, nu e propriu-zis muzică ceea ce se întîmplă în scenă, mult mai potrivite fiind aici echivalențele teatrale, posibile și în baza unei anumite „sub-feriri” a partiturii, pe care nu o împuțăm autorului deoarece e vizibil

Viorel Crețu

Timpul dominant (II)

aplecându-se asupra textului engelsian care este privitor la procesul de subjugare a unor populații locale, privind caracter de societăți sedentare, agricole, de către populații mișcătoare, procese care au constat în infiltrare și acțiune de predominare, Engels izbutise să reflecte corect situația istorică, în schimb, în ceea ce privește semnificația atribuită de el acestor regimuri de predominare, el greșese, ne previne Ion Popescu Puturi. Astfel, referindu-se la slovaci, cehi, croați, dalmați, moravi etc. Engels se arată surprins că aceste popoare vor să se formeze ca națiuni puternice... „Începând din secolul al XI-lea, ei au pierdut ultima speranță de independență politică și au ajuns parte sub dominația germană, parte sub dominația venețiană, parte sub dominația maghiară. Și din aceste zădărnice încercări vor să înjghebeze o națiune puternică, independentă, viabilă” (p. 306-307). Faptul că Engels a înțeles a funcționării regimului imperial al muncii sociale și neținând de altceva seama de faptul de plusprodus pe care se bazează orice imperiu, de forma de exploatare (parazitism) etc., utilizată de puterile superpușe imperiale în raport cu populațiile agrare exploatate în vederea drenării a plusprodusului, Engels va ajunge la două concluzii străni, proprii tuturor „schemei dominante”:

a) într-o primă concluzie Engels va vorbi despre „civilizarea” popoarelor asuprite de către asupritori. În teoria marxistă se știe că orice asuprire reduce avuția economică și sănătatea „civilizării” a claselor și populațiilor asuprite;

b) în a doua concluzie derivată din teza caracterului „progresist” al regimului de predominare germano-maghiară asupra populațiilor imperiului habsburgic, Engels va susține teza revoluției care poate utiliza ca metode „terorismul” și „exterminarea”. Dar lăta ce scrie chiar Engels:

„Mirându-se că slavii vor să fie independenți, Engels conchide: «și toate acestea drept mulțumire pentru faptul că germanii și-au dat osteneala să-i civilizeze pe îndărătnicii de cehi și sloveni și să introducă în ei comerțul, industria, o agricultură mai productivă și cultură!» (apud. I. P. Puturi op. cit., p. 113).

„Noi, împreună cu polonezii și maghiarii, putem salvagarda revoluția numai recurând la terorismul cel mai intransigent împotriva acestor popoare slave.” (ibidem, p. 117). În numele revoluției el va preconiza o „luptă de exterminare și terorism necruțător — nu în interesul Germaniei, ci în interesul revoluției!” (ibid., p. 319). Toate aceste concluzii, acest tablou apocaliptic, cum îl califică Ion Popescu Puturi, pe care îl elaborează Engels sunt pro-

dusul adoptării unei concepții false despre timpul istoric, o concepție în care se revărsa încă lăzilele unui evoluționism liniar de tip cuibescian, în care se făcea un paralelism revoluționar, din stăruie în stăruie, peste voință și particularitățile unei mari diversități planetare de popoare, destine istorice, ritmuri, voințe, culturi etc. Este foarte interesant că odată cu emigrarea lui Marx și Engels în Anglia, vederea europeană a lumii sud-est europene și central-europene se va transforma. Schimbarea locului observației Engels își va modifica și viziunea. Sesizând acest aspect, Ion Popescu Puturi va comenta și semnificația acestei schimbări de viziune. Și într-adevăr lăta ce scrie Engels în legătură cu această „masă slavă”, pe care plauzibil le socotește contrarevoluționare și față de care, din înălțimea unui timp unic al revoluției burghize, admisesse chiar ideea „terorilor” și „exterminării”:

„Cât privește progresul civilizației în general, cine sînt purtătorii lui în toate părțile Turciei europene? (...) este o realitate de notă-gădută că peninsula denumită în mod obișnuit Turcia europeană constituie bunul firesc al rasei slavilor de sud” (ibidem, p. 28).

Tot Engels scrie acum: „...slavii de sud sînt, în districtele din interiorul țării, unchi purtători al civilizației...” (p. 36). De fapt, această sarcasmică de accent este o realitate de notă-gădută, unde imediat, unei schimbări în viziunea despre timpul istoric al lui Engels. Lucrul acesta este bine remarcat de către I. Popescu Puturi: „Marx și Engels au continuat și în această perioadă să se teamă de panslavism, să vadă în tarism un pericol pentru întreaga Europă și să adopte, în consecință, o atitudine negativă față de tendințele popoarelor creștine din Balcani de a căuta protecție la țară. Dar în anii la care ne referim, ei nu mai credeau aceste tendințe ca o fatalitate, ca un fel de dal slav, nu mai vedeau o contrapondere a acestor tendințe în negarea năzuințelor naționale ale acestor popoare, ci, dimpotrivă, apreciau că tocmai independența lor ar grăbi eliberarea de sub influența tarismului. Și aceasta îi face să rupă cercul vicios al gândirii politico-diplomatice oficiale a vremii (romul și ca cu opera și ca cu tendințele naționale care nu putea să depășească binomul „ori-ori” — ori Turcia ori Rusia și Austria. «Ceri este — scria Engels în Problema turcă — că de turci trebuie să scăpăm. A spune însă că acest lucru poate fi făcut numai înlocuindu-l prin rasi și austriaci, înseamnă a spune totodată că configurația politică a Europei va dura veșnic. Dar cine se va încumeta să facă o asemenea afirmație?» (cf. op. cit. p. 126).

Istoria nu este material pentru ilustrarea unor scheme abstracte cu care ne putem deplasa în itinerariile „științei prădănice” de pe un meridian pe altul. Procesul complex al istoriei nu va da niciodată dreptate schemei dominante. Secolul al XIX-lea, la care se referă Engels, este pentru această parte de Europă, secolul în care se desfășoară un proces de lungă durată, procesul „revoluțiilor” naționale și al edificării statelor naționale pe ruinele fostelor imperii orientate. Acest proces de lungă durată este evident legat, în Europa de sud-est, în principal de două forțe — virfurile burghize ale claselor de sus și masele largi țărănești, a căror presiune de a ieși din vechile constrângeri exercitate de un aparat suprastructural imperial ori simular „delegați” se înfățișează cu tendințele burghize de a depăși aceiași cordoane ale vechii ordini și de a dezlănțui forțele libere ale noii economii. Din punct de vedere juridic și politic momentul primeste o consacrare în Tratatul de la Versailles care, cum bine demonstrează D. Gusti, consenmează biruința Ideii Naționale.

„Anul 1919, scrie D. Gusti, emblemativul unei noi științe europene — știința națiunii —, va însemna o dată memorabilă în istoria universală. În acest an s-a dat sentința definitivă în uriasul proces istoric dintre stat și națiune, care, deschis de decenii, s-a judecat în cursul războiului mondial (...). În sensul la baza războiului stăteau față în față două concepții. Puterile centrale afirmă că statul este singura și adevărată unitate socială, iar războiul mondial a fost ocazia de a ilustra această teză și de a consacra deci sfârșitul „epocii naționalismului”. Acestei concepții tradiționale, conservatoare a statului, i s-a opus una revoluționară, aceea a puterilor înțelegerii. Victoria finală a principiului național înseamnă începutul unei noi ere de legislație internațională (...). «Toate aspirațiile naționale bine definite — declară solemn Wilson — în punctul 4 al mesajului din 12 februarie 1918, vor trebui să primească satisfacția cea mai completă». Întregul program al păcii care s-a încheiat la Versailles, este cuprins aici (...). Astfel s-a născut o Europă nouă” (cf. D. Gusti, „Sociologia națiunii”, în Opere, vol. IV, p. 10).

Ilie Bădescu

O istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzută de Ion Cucu

Aspecte de la înmormarea Premiilor speciale ale Uniunii Scriitorilor pe anul 1985: Zee Dumitrescu-Bușulenga, Alexandru Balaci, Paul Everac. Secvența din sala festivității: în prim plan, Mircea Micu, Valeriu Anonic, Adrian Marino

Elocvența izvoadelor

În privința editării cronicilor medievale, scrise în limba română — domeniu echivocant cu incertitudinile literaturii noastre — este îndeboteat cunoscutul că, după 23 August 1944 s-au făcut pași deosebit de însemnați în această direcție.

Referindu-ne, în cele de față, la Moldova, trebuie să apreciem că dispunem astăzi de ediții științifice relativ satisfăcătoare privind operele celor trei mari clasici ai acestui gen: Grigore Ureche, Miron Costin și Ion Neculce. La fel stă lucrurile și cu scrierile lui Nicolae Costin, fiul lui Miron.

Problema ce se pune, deocamdată, în cei privește, este ca operele lor, cu deosebire ale lui Miron Costin, să fie publicate în mod corespunzător și în prezent — de altfel în special a celui școlar, în prezentări accesibile, fără prea mult aparat critic, ceea ce încearcă să rezolvă, în mare măsură, mai ales editurile „Biblioteca pentru toți”, „Arcade”, „Patrimoniul”, „Albatros”, „Lyceum” și Junimea, din Iași.

Din păcate — și rămânând tot la Moldova — o întreagă floarească cronicărească, care a urmat Letopisetului lui Miron Costin, este ca și necunoscută publicului larg cititor și chiar elevilor din cursul liceal, care pot rămâne, după o vreme, în posesia unei părți dintr-o operă care, încheiată, în literatura noastră, cu Ion Neculce, sau cu ceea ce a urmat nu mai reprezintă nici o valoare.

În afară de Neculce, încă patru cronici anonime dezvoltă istoria Moldovei după anul 1661, unde se încheie Letopisetul lui Miron Costin: Pseudo-Nicolae Costin (1661—1709), Pseudo-Nicolae (1661—1729), Pseudo-Alexandru Amiras (1661—1729) și, mai restrâns ca întindere, Izvodul lui Tudose Dubău (1661—1693). Între acestea, Const. Giurescu a identificat o altă cronică de sine stătătoare, de asemenea, anonimă, pe care o numește „Izvodul buhurilor” (1661—1705) și pe care a publicat-o în 1913. Dacă scrierea pusă sub numele de Pseudo-Al. Amiras s-a bucurat, în deceniul trecut, de editarea științifică necesară (Dan Simonescu, Editura Academiei R.S.R., 1975), celelalte două cronici mai dezvoltate — Pseudo-N. Costin și Pseudo-N. Muste — n-au mai văzut lumina tipăriturii din secolul trecut, ultima dată fiind publicate de Mihail Kogălniceanu în 1872 și 1874, în vol. al doilea, respectiv al treilea, din ediția a doua a colecției sale Cronicele României sau Letopisețele Moldovei și Valahiei (prima ediție, în chirilică, apăruse la Iași în 1843—1852). Izvodul lui Tudose Dubău a fost publicat în 1914 de Const. Giurescu.

Acest prim esalon de cronici postromânești este urmat de un altul — cronici, de asemenea, puțin cunoscute — care duc istoria Moldovei puțin către ultimul pătrar al secolului al XVIII-lea: Axinte Uricariul (Domnia a doua a lui

Nicolae Mavrocordat, 1711—1715). [nu-l mai menționăm pe Nicolae Costin (anii 1709—1711) editat nu de mult, Ioan Canta (1711—1769) și Pseudo-Eneache Kogălniceanu (1733—1774). Cronica lui Axinte s-a publicat în 1944 de către Ioan S. Penca, dar existau două, unele realizări ale istoriografiei medievale tradiționale a Moldovei, stau și astăzi, de pe la jumătatea secolului trecut, în volumul al treilea din grupul „Cronicele editate de M. Kogălniceanu, 1843 și 1874. Niste însemnări de cronică”, de Iordachi și Antohi Sion, pentru anii 1758—1821, nu s-au tipărit niciodată până acum. Este surprinzător că în colecția „Cronici medievale ale României”, inițiată de Academia R.S.R. și inaugurată în 1939, care prevedea perspective încurajatoare în acest domeniu, din cele zece lucrări publicate până în prezent — de altfel înjustificat de puțin, pentru un interval de 26 de ani — nu a apărut decât o singură cronică moldovenească, amintita Pseudo-Al. Amiras, din 1975 (ultima în ordine de apariție), în ciuda faptului că cel puțin patru (și așteptăm editarea definitivă din secolul trecut, orientată mai ales în direcția istorică, colecția de cronici medievale a Academiei. În afară de deosebit de utilul, pentru cercetători, Repertoriul al manuscriselor de cronici interne — see. XV—XVIII — privind istoria României (1963), a publicat trei cronici în limba română din secolul XV—XVIII, republicare — 1959 — a vechii ediții a lui I. Bogdan: Cronica Ghileștilor — 1695—1754 — original grec și traducere modernă românească; 1965: Cronica Transilvaniei, 1608—1665, tradusă din germană — 1965). Cronica Banatului, de Nicolae Stoica din Haget, — 1969, trei cronici privind istoria Țării Românești (Letopisețul cantacuzinesc, 1960, Radu Popescu; 1963, și Radu Greceanu, 1970; în legătură cu stadiul editării cronicilor menționate și a celor transilvănene, scrise în românește, vom reveni într-un articol ulterior), precum și Cronici și povestiri verificate (see. XVII—XVIII), 1967, în care se cuprind, pentru Moldova, 11 lucrări, începând cu versurile istorice ale lui Miron Costin (1673 și 1675) și Dossofiei (1681) până la cele anonime privatele în manuscris ale Alexandru Moruzi din domnia lui Moldova (august 1806). Dar Trădăria lui Alex. Beldiman (1821), cu cele peste 4000 versuri ale sale, stă mai departe în vol. III din 1874 al colecției lui Kogălniceanu.

Dacă din punct de vedere istoric-documentar nu încapă îndoială că toate cronicile și izvoadele moldovene, rămase nedescoperite de altă vreme, sînt indispensabile cercetătorilor în ediții noi, științifice, nu este mai puțin adevărat că cele mai multe dintre ele au și o certă valoare literară, estompată, ce-i drept, în decursul timpului, de scoaterea în evidență a literaturii realizate de Neculce.

Dumitru Velciu

Definirea ființei

Urmare din pag. a 3-a

lar stелеle, / rusinate puțin, / se bucură de o neîntrecută lumină.”

Azurul, privirea ridicată spre înalt, concentrată atenția poetului într-un sensibil superior, fragil datorită prospeității sale, ce simte orice atingere; universul devine o cutie de rezonanță în care fiecare gest și se asociază o replică, unde orice atitudine are un revers. Aici totul trebuie făcut înconferit, pentru a nu tulbură pacea adică a profunzimii originare. Simplificarea expresiei corect se realizează prin noi sale viziuni, cuvintele sînt parcă suportul material al unor existențe fulgurante, a căror formă ascunde adevărul irrevocabile, esențiale. Expresia telurică minerală aproape devine un profil în azurul lumii celeste și trebuie să veșeze o noapte / soarele de azvult / pină coiesc / noile cristale / în saubele iernii, / unde se-ascunde / etern — Curcubeul...”

Apar personale și arhetipuri precum El. Ea, Zalmo, Zobia, Muntele, Curcubeul Dionys, Făt-Frumus, Măca, Dacoromania care construiesc acest univers și readuc comparația cu Ion

VÎRSTELE POETULUI

Prin 1976 reușeam greu la un examen de intrare în Biblioteca Academiei, mai mult prin bunăvoința comisiei (mi se cereau probe suplimentare la germană și rusă, eu știam greacă și latină; au decis sănătatea și forța fizică: după delicată verificare a cunoștințelor — trebuia să ocup un post la „Primitiv” și am început, după o lungă odăpărire la acest colos al cărții, intram într-unul dintre depozite și rămăncam cam năucit: un coridor lung de 40—50 de metri, întunecat (fereastra de la capătul celălalt abia se zărea) iar pe stînga și pe dreapta culoare dolidora de cărți. Totul părea un simțea un junglă în suflet trecind dintr-o parcellă inter-alta, te ducea cuget încercând să contemple, trebuia să mergi cu capul plecat, să-ți reglezi privirea la 5—6 pași în față pentru a distinge etichetele de la marginea rafturilor. Căutai, așa mi-am amintit, totdeauna că trebuia să arate gârziile marilor herghelii; un culoar și boxe de o parte și de alta cu ființe vii, caii, ronțăind liniștit graunțe și torcându-și împrejurul trupurilor destinate pinza de aburi cu miros de iarbă proaspăt strivită... Instinctul meu de țaran îmi cerea un termen de comparație: mai țirziu aveam să mă întorc în țară, în „chislorile” laterale de care mă rezemam erau, mai toate, legate în piele — comparate pe care o îndrăzneau avînd, deci, un suport... Cînd mă oboseam arhitectura interioară a depozitelor încercam să mă apropiu de oameni. Biblioteca era, mai totdeauna, tratată de drept, înțelegându-se, prompt la orice întrebare, cu lux de amănunte. În schimb, ei înșiși puin foarte puține întrebări. Pe scurt, nimeni nu mă prea lăsa în seamă, nici cu țărănișmele mele nu-l interesam...

Sus, la cabinetul de muzică, am ajuns țirziu, peste citeva luni bune. Aduceam „donăția Pa-pahagi”, niște pachete uriașe, „supra-sindicale” — dicționare, tratate de drept, lingvistică, secrete de birou cu fișe; mă încumetam să le iau, două cite două, de la mansonăria profesorului de pe Cheiul Gișlii, să le încarc în mașină și să le urc pină la etajul doi al bibliotecii, la serviciul „Primitiv”. Cîteva discursuri vechi trebuiau prezente la acest cabinet. De obicei, cînd intram într-un serviciu, mă prezentam, făceam o glumă seacă pe seama profesiunii, după care rugam pentru semnătura de rigoare și ieșeam. Cu metoda aceasta n-am reușit, timp de cîteva ani, nici să-mi fac colegii să-mi țină mîna nuziale măcar (desi îl respectam mereu, insistent). Aici, la muzică, m-a întâmpinat un bărbat cu părul aproape alb (dodă suvițe lungi, maronii, încadrua fruntea netezită parcă de vinturi) într-un halat alb imaculat cu reverele răsfirite în triunghiul căroro a cravată de un roșu stîns își fixa clepsidra într-un guler cam bănos de cămășă, albă și... ea. Nici înalt, nici scund; privirea cam semeță, fixată undeva în sus, la dunga tavanului; o linie domol ascendentă ce se întredăna — dușmănos, am zis la început (pentru că dușmăneam interogator totă această lume veche a bibliotecii care stăe tot și nu pune nici o întrebare) — cu privirea mele ce căutau totdeauna imbinarea podetelor cu pereții (nu din umilită, dar acolo, la baza ridicărilor, simțeam că trebuia să caut un rezem). Om sever, trăsături ferme — așa zice, dure: proaspăt ras, obrazul părea înjețat de un singe noliștîi. Mi-a semnat factura: „Ion Magna”. După nume — orice s-ar zice, numele ne dă prima impresie despre oameni — un „grandoman”, am gândit. Am întreat o colegă, odată ajuns în birou, despre omul în halat alb de la cabinetul de muzică. „Cum, nu știi! — mi-a răspuns. Este poetul nostru”. Zisese „poetul nostru” și ci cînd ar fi trebuit să-mi dau seama că Biblioteca Academiei are reprezentanți din toate domeniile științei și culturii (pină și un țaran valah filologic clasic, ca mine). M-a îndirjît și mi-a mulțumit: eu însumi scriam mult, mă retrăgeam într-o boxă din depozitul preferat unde lăsam să-mi se umple sufletul de dorul de casă, de sentimentul zădărniceității bibliotecărești (De unde să încep? Cum să citești totul?... „Conduce și un canacul” — mi-a mai spus, ceneclul Academiei, ceneclul „G. Călinescu”. Asta dă, mă întredăna mai mult decât numele și profesia de muzicolog...

A doua oară l-am întilnit pe Ion Potopin (făcuser numele lui de scriitor, îl răfossem cărțile, încupsese să mă atragă: era țaran ca și mine, își luase numele satului în care se nă-

scuse și scria despre țara cea mare) — la un depozit de cărți al bibliotecii: mai mult o colegi organizam acolo — era un fel de clacă — ziarle pe colecții și le puneam la mapă. În pauze se plimba printre rafturi (aceiași structura: de data aceasta motivația era clară depozitul fiind amenajat în fostele grajduri regale de la Soșea), căuta reviste vechi și le răfosia atenț, după ce le mîngia cu palma larg deschisă. Toată lumea în afară de mine știa: Ion Potopin își recitase propriile poezii din presa interbelică. Discret, în ascuns chiar, în timp ce colegii lui mincau, ori fumau, sau se plimbau prin curtea depozitului, el se retrăgea între rafturi și se regăsea...

A... ne-am întilnit la ceneclul „G. Călinescu”. Era un alt om, cravata mai lejeră nu-mi mai sugera acea spaimă de timp, privirea se învira în cerc orizontal prin ochii oamenilor. M-a atras ceneclul lui Ion Potopin mai ales prin discuțiile elevante la marginea lucrărilor citite. Nu se ocupa de poezia sau proza sau eseuul curent — ci poezia, proza, eseuul, cu largi incursiuni în istorie, în amintiri.

La 70 de ani, poetul este unul dintre cei mai consecvenți oameni ai bibliotecii. Aici, vine să citească, să-și revadă colegii, aici își dă întilnire cu prietenii și face lucruri de mare înțelegere în sfera critică. Solemn, pătrînd în incinta luminată de soare, mîngie cu privirile strălucite de flori din dreapta intrării, după care urcă treptele spre lumea cărților unde se pierde cu aceeași bucurie a celorlalte vîrste — trecute și viitoare — legate de comuna răspundere existențială demnă, într-o creație, într-o iubire de sine și de semenii.

N. Georgescu

Comunicarea creatoare

Urmare din pag. I

Insusul, filonul de fond al călinescianismului, adică cel care, pornind de la justa situare a valorii estetice pe solul istoriei și spiritualității naționale, regîndete tradiția locală spre a-i releva consistența, golurile și, mai ales, forțele estetice. Este, aici, un patos al construcției de anvergură, lipsit celor care cultivă un călinescianism arizanal, de efect stilistic și grație fragilă a opiniei. Și, totuși, la Adrian Marino este un titanism rînt — probabil din beuscări biografice — căci intră pe picăzante și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și orgoliului ideii de mare calibru. Acest orgoliu este, prin simpla sa prezență, polemic: detașează explicit ideea clar motivată de ipostaze subdezvoltate sau, pur și simplu, necuvințate din punct de vedere logic și teoretic. Studiu și procedură în exercițiu în sfera critică literară și a fundamentării actului critic, Adrian Marino înțelege că sint absolut necesare ieșirile în zone conexă, căci stiliul de rezistență nu rezidă în profesionalismul îngust, ci în iscodirea gîndurilor întemeietoare ale întregii culturi spirituale și apăsător, extensiv în se subiectiv discursul inteligenței reci și

Din LIRICA BULGARĂ

NIKOLAI ZAIKOV Omul acesta

El stă-ntr-o zarzavatură și legume, Din gânduri și din soare și face vad, De-o vreme schiopătează, dar anume Veghează-ntruna fiice răsad.

Sonora ploaia bate în valința Lui Lunic-nerzid în audiri, Dar chipul-i e brăzdat de suferința Singurătății, virstei, blinzi și tiri.

El a rămas prea singur printre plante Ce roade-mbelsuzate l-au tot dat Și nu o dată a supt în pante Și grijiile și-a-nvins și vreu păcat.

Sub arșiță și bice reci de ploaie, Afia vreme-n timpul trecut, N-a reușit o dată să-l îndoaie Deși-și țirăste astăzi un picior.

Nevoie am, cind gîndul mi se-azită, De-acest bătrîn, de-ai încrunțit, Pe fața lui adinc-e-afipărită Intreaga cîste-n care a trăit.

O, cum a strîns în mîna cu durere Din codrul lui de piț-agonisit, Cum țete-a sărutat și roșii mere În toamna-n care el s-a-ntragostit !

Acuma suferința nu-i mai taie Surisul, cind pe strît se-apleacă-nect. Ca un copil se bucură de ploaie IRISTO ZAIKOV, fată de poet.

GHEORGHII KONSTANTINOV

Iubesc zăpada sinceră și cerul clar, inevitabila furtună, și pacea-albastrelor izvoare, trisfidele-n ochii de orienți și ploaia repede de primăvară, troiențele cu frunzele uscate în muntii mei tomnateci. Imi place chiar această zi, anume, și ora-aceasta, clipa-aceasta — Cu miecra și cu otrava împrenă, cu zimbetul și lacrima fierbinte și nu pot erede egipțeni vechi, că viața-adevărâtă-ncepe abia după moarte.

PETEA ALEXANDROVA

Amenințare

Mă voi trezi devreme și-n zori plec-a voi miine, Nu mă va-ntorace nimeni din drumul meu vreadată și tanțos voi pasi pe umeri cu coajocul, căci tinără sint încă și nu sint măritată.

De miine, vorba-aceea, — „oi făia și-oi spinzura”, trădări și lășițăți le voi zvirlu cu greadă, la draucul cu tot felul de-nehipurii, iluzii, de miine voi fi aspră, cinstită și-nrdzneață.

De miine voi putea orice, orice să birui, dar numai să mă sool cum totdeauna-am vrut. Ah, cum depinde tîdul de-acest destepător ce sună și se-oprește la țanc, neabătut...

GHEORGHII DJAGAROV

Repică peste masă

As vrea să-mi spu — ce lași în urma ta ? L. Martinov

Tu, care dormi în patul moale și zilele-ți sint dulci poaie, cunosți poteci și miil de trepte

mai oculite și mai drepte spre ale lumii-ascuase daruri, tu, care ești bogat în haruri și, care-n lai, sau pus în țurel cu ușurință te descurci, om devotat doar ună mine, căci te degustă neagra piine și cercetezi prezentul timp de sus, ca zeul din Olimp și îți discursuri ca la carte și „vezi” aița de departe, deschizi e-un semn oricare lacăt și orice vis îți-l duri la capăt, oprește-te din goana ta și voie dă-mi să te întreb : de fapt... cine ești dumneața ? !

KOLIO SEVOV

Salbe de gheață

N-o să-ți pun la gît de gheață salbe, viutul n-am să-l chem din innoapte zări, Miinile subțiri și albe n-am să-ți prind în de argint brățări.

Cînt de dor, anlene-3 degrele tale, eu în miez de toamnă prin hăltoace reci nu te voi lăsa-n usarele sanitate tremurînd să trecei.

Cind căldura verii ochii tăi o-alfnă greu ca niște spice păru-n mîini îți-l string, Îți străluce trupul ca o lună plină și ai încă teama nu pot să-mi infrîng.

Treierat-am sapte arii, mai apoi, foamea să-mi ogoi.

ZDRAVKO KISTOV

Nestatornicie

Statornic în a mea nehotărîre, Eu peste tot sosece ca un nechiob Ori prea țirziu, ori prea devreme-adecea Si rob al bzei, și-al luminii rob. Ce rea urșită oare m-a-urșit, Ne-ajutorat, ca o ființă schioapă, Că nici-un coperis nu mă oprește O clipă, nici a cerului pleoapă ! Si sunt convins că într-o bună zi De-aș nimeri-n rivnițul rai de miit, Eu tot nemulțumit l-as părăsi, Si pin'la urmă singur păcălit, Iar m-as înforace pe această lume Chiar de-aș purta alți chip și un alt nume.

VASILKA HINKOVA

Rug

Asemeni veneșiei mă cățar de viaoie Pînă în virf ciresul m-ascumle în frunzare, Din croacă-n croacă sar, sub fâlpi ai jărăgale, O, oarece erăci mă frig pe fâlpi imi pare.

Limbi verzi în jurul meu imi sissie de-odată și tinărul meu trup în fâlări l-înforoară. Eretică sunt eu — de preoti condamnată să ard pe rugul vesel aprins de primăvară.

De-al cerului tavan dă creștelu-mi să bată și soarele-i de aur pe păru-mi de măsoa, Eu ard și nu mor totuși, eu sunt o blestemată, desigur, un păcat prea mare mă apasă.

Vreau să-mi aduc aminte păcatul greu, da-n goană imi fură gîndu-acesta o rîndunea vecină. Sint cum mă contopesc cu trunchiul viu, coloană, cum sap pămîntul jilav cu marea-mi rădicină.

S-ar destrăma pămîntul, gîndesc eu n-î-florare, de n-ar porni din trunchiul-mi aceste rădicine să-l stringă-ntr-o inensă, frățească-mbrățișare. Pe rugul meu înalt mă sint ațit de bine !

Purifică-acest rug cu floarea-l verde, vie, sub pălăria-albastră a cerului — rănite, eu miinile-mi întind, nu pentru amnistie, rup doar cîreșe — boabe, de singe, întărite.

În românește de Valentin Deșliu

PRESA STRĂINĂ

„LUBIRI NEIMPLINITE” este titlul recentel cucerii reprezentative din povestirile cunoscute-ului prozator gruzin Araci Suikauri. Autorul iașe parte din generația de mijloc a scriitorilor sovietici, care au intrat în literatura imediat după terminarea Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Majoritatea întâmplărilor din povestirile lui Suikauri se petrec în lumea straziilor dintr-un „bilibi” de alinaoie. De aici nostalgia pentru copilăria trecută, ireversibilă. În aliaz de acuma, totu este legat de motivul dragostei curate, ire-mățăpare, neimplinite. Lubirile noastre au rămas neimplinite, a spune Suikauri, sintem, din această cauza, mai buni sau mai răi ? Și tot el ne lasă să înțelegem ca sintem la fel de buni sau la fel de răi pe cît merițăm fiecare.

● PUBLICIND „Lămi amare”, scriitorul englez Lawrence Durrell ne-a darut o carte tuiorătoare, plină de poezie. Aparut în editura „Faber and ever Ltd.” din Londra, volumul lui Durrell este o carte despre Cipru și oamenii săi. Scriitorul s-a stabilit în Cipru la începutul stîrșiiului dominatului britanic asupra insulei cehinat după stabilirea la noua lui casă, în anul 1955, a izbucnit revolta împotriva Marii Britanii încununată în 1960 cu proclamarea Republicii Cipru. Experiența de viață și transformarea insulei dintr-o oază idilică într-un cîmp de lupte singeroase, iată esența volumului „Lămi amare”. Scriitorul a pătruns adînc în modul de viață și gîndire ale ciprioților, încit volumul său reprezintă o reflecție veridică, din sursa cea mai autorizată, o contribuție remarcabilă la cunoașterea ciprioților, a situației din Cipru într-una din perioadele cele mai critice din întreaga sa istorie.

● OKTIABR ESTE CEA MAI VECHIE REVISTA LITERARĂ din Uniunea Sovietică, primul ei număr aparînd în anul 1924. Pe parcursul celor șaptezeci și doi de ani care au trecut de atunci revista și-a creat un nume în rîndul scriitorilor și cititorilor sovietici. În paginile revistei au fost publicate multe dintre capodoperele literaturii ruse și sovietice printre care „Pe Donul liniștit” și „Pămînt destelint”, ambele datorate lui Mihail Solohov, romanele, nuvelele și povestirile lui Alexei Tolstoi, Alexandr Fadeev, Andrei Platonov, Konstantin Paustovski și Serghei Esenin etc.

În ultimii ani în paginile acestei reviste de prestigiu au văzut lumina tiparului române și povestiri purtînd numele unor autori ca V. Astafiev, A. Ribakov, I. Naghinin, alături de cele ale lui Abramov, Anisim Kharin etc. Tinerii autori care bat la porțile afirmării, revistei le dedicăm larg porție. Un număr pe an, al doispreezeleia, este dedicat în întregime prozatorilor, poezilor și dramaturgilor debutanți. De pildă, în numărul 2 al publicatului pe anul 1984, a apărut nuvele Svetlana Alaxeevici intitulată „Războiul nu are chip de femeie”, o mărturie emoționantă, despre destinul femeilor sovietice în timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Acest volum, realizat pe bază de documente, mărturi și declarații, a devenit una dintr-una din cele mai reprezentative ale literaturii sovietice din ultimul deceniu.

„Temele lucrărilor publicate în revista noastră au ogîndit oare cum bun începutul scrierilor marilor edificii ale puterii sovietice și realizarea primelor cincinale, eroismul legendar al pionierilor sovietici în anul Marelui Război pentru Apărarea Patriei, activitățile sale constructive din perioada postbelică. De la această tradiție — a spune Anatolii Ananiev, redactorul șef al publicației de oare în pas apărutului, de a zgăvni realitatea vieții și atmosfera ei spirituale, de a fi în consens cu faptele și gîndurile oamenilor, revista noastră nu s-a abătut niciodată. Acestor comandații le sînt subordonate cele mai curtile noastre actuale. Găzduim în paginile revistei scrierile tineri care reflectă cu înțelegere profundă în oporile noastre problemele sociale și morale ale lumii contemporane.”

● S-AR PUTEA SĂ NU FIE prea mare numărul celor care știu că la baza filmului „Amintiri despre Africa”, distins anul acesta cu nu mai puțin de șapte premii Oscar, a stat o carte care a făcut epocă în anul imensă de premergătorului celui de al doilea război mondial. Este vorba despre volumul „Fermă în Africa” al scriitoarei daneze Isak Denisen (Isak este pseudonimul, Denisen numele de fată al lui Karen Blixen, eroului scrierilor apărute în anul 1937. Este o carte autobiografică în care autoarea evocă anul trăit sub soarele torid al Africii, la poalele muntelui Ngang din Kenya. În anul 1937 cartea „Fermă în Africa” a candidat pentru premiul Nobel pentru literatură.

În film, Karen este interpretată de Meryl Streep, pe care cititorii o cunosc din „Kramer contra Kramer”, iar Denys Finch Hatton de Robert Redford. ● S-IMPLINEȘTE ANUL ACESTA o jumătate de secol de la moartea scriitorului austriac Karl Kraus, unul dintre cei mai importanți scriitori satirici de limbă germană din vremii sale. Este fondatorul revistei „Die Fackel” (Făclia), care a apărut în timpul vieții sale în 92 numere. Concepția lui despre lume și viață este cel mai bine ilustrată în oporile sale satirice, în cele mai curtile noastre actuale. Găzduim în paginile revistei scrierile tineri care reflectă cu înțelegere profundă în oporile noastre problemele sociale și morale ale lumii contemporane.

Karl Kraus a manifestat un excepțional talent satiric fiind și un excelent creator de aforisme, care l-au adus o glorie universală, el dovădindu-se un neîntrecut mușchetar al cuvîntului. ● RENÉ CLAIR PROZATOR ? Da, regionalul René Clair, cel care le revizui și lăzuze filme pentru nazisti, refugîndu-se în Statele Unite, clasic al cinematografului francez și universal, este autorul unui remarcabil volum de povestiri intitulat „Hazardi și întâmplări”, apărut în Franța. Întîmplările lui ne poartă în diferitele anii al secolului nostru, dar toate sint la fel de contemporane, ele referindu-se la toate vînturile trîmbite omului. Volumul ar putea purta ca motto cuvîntele lui Marx : „Nimic din ceea ce este omenească nu-mi este străin”. S-adevărât, unele întâmplări se petrec în oarele irealului, a incredibilului. Străbătute de ironie și sarcasm, povestirile imă-nunchiate sub acest titlu oferă o lectură plăcută, în care cititorul va racontuși pe Clair cel din simlele care l-au făcut celebru și se vor amuza copios împrenună cu el.

ANGHELOS SIKELIANOS

Un nume ce rămîne

Cu 35 de ani în urmă se stîngea în liniștea eternă de la Delphi, răpus de boală, Anghelos Sikelianos, poet și dramaturg care a dominat viața literară a Greciei moderne timp de cîteva decenii.

Sikelianos este un poet grandilocvent, cu un lirism proaspăt, cu o tehnică și cu o ideologie aparte. Uneori suferă influența lui Victor Hugo, alteleori a lui d'Annunzio, iar începe să scrie la vîrsta de 15 ani, încă din perioada cînd era elev la Leucada, locul său de naștere. În mărturisirile sale, scriitorul relatează că se trezea chiar noaptea pentru a-și nota versurile pe care le asculta în somn.

În 1909, publică Vizionarul, iar apoi urmează Prologul vieții, 1915, Versuri, 1921, Păstele grecilor, 1922, Scrioare deschisă regelui, 1922, Dedicăție, 1928, Unitatea, delicia, 1932 (studiu), Ultimul ditiramb oric, 1932. În 1947, întreaga operă poetică a lui Sikelianos apare în 3 volume sub titlul Viața lirică. Din perioada ocupației naziste și după aceasta, Sikelianos se dedică și dramaturgiei, realizînd tragedii ca : Sibila, Dedal la Creta, Moartea lui Dighenis, Aselepios, Hristos la Roma.

Fraza poetică a lui Sikelianos este înto-deauna bogată, lirică, picturală, densă și profundă, adesea chiar obscură, obscuritate însă care îi dă ceva simbolic, alegoric. Pinea de aceea opera lui, cel puțin în timpul vieții sale, nu a fost așa de comentată, ca cea a lui Kostas Palamas, de pildă. Versul său, folosînd amply verbul, este viu, colorat, păstrînd puritatea metaforelor și-n general simplitatea expresiei, expresie încoronată de o estetică severă și totodată muzicală. Sensibilitatea rară, de care dă dovadă poetul, este împerecheată cu acest sentiment direct și volos al naturii — element permanent al creației sale. Încantația poeziei sale își are soriginea în profunda sensibilitate a celui care pătrundînd în sferile de vis zboară spre o lume de frumusețe, de emoție și atît de umană, în dimensiunile todeuna antropomorfe.

O notă distinctivă a întregii opere a lui Anghelos Sikelianos o constituie așa încutdere în idealul clasic (întreaga creație a sa fiind pătrunsă de clasicismul intelectualist de esență livrescă), ideal care se manifestă în cele mai de seamă, diverse și spontane ipostaze — așa cum nota I. M. Panaghi-

topoulos în 1938, în Elemente de istorie ale literaturii neogrecesci — „prin imagini vii, prin expresii sugestive, prin euziuni lirice, grandilocvente, introducîndu-l în spirital realității elene de azi”. De aceea, pe Sikelianos îl va obseda mereu realizarea unor ideii delice, a unui nou umanism, ideea unității și continuității națiunii grecești, atît de necesară și azi, a educației în spiritul pururea renașcător al ideilor Spartei și Olimpiei — precum afirma el însuși în Prologul la Viața lirică. Anghelos Sikelianos în afară, deci, de incontestabilul său talent poetic și de creația sa, care nu stă mai prejos de cea a coriferilor primei jumătăți a secolului nostru pe plan universal, s-a impus în literale neogrecesci și prin organizarea impresionantelor serbări delice din anii 1927-1930, cu un răsunet internațional, precum și prin acea Chemare delicia din 1932, adresată oamienilor de cultură de pretutindeni.

Poet, urmărit de armonia ideală și de sensul nobil al durerii și suferinței umane, care devine, de fapt, o componentă structurală a existenței, cum sublinia, pe bună dreptate, A. E. Baconsky în Panorama poeziei universale, Editura „Albatros”, București, 1972 (volum în care sint cuprinse și poeme ale poetului grec) *, Sikelianos va crea nu numai o mare poezie a naturii, dar și a neliniștilor umane, o poezie civică, de vibrație autentică. Cultivînd, în esență, o poezie fundamental discursivă și descriptivă, Sikelianos, situndu-se în acest fel la polul opus al unui Kavafis, Seforis, Elytis, va fi tentat de acel monolog și ton narativ, dar și de acel dialog, de acel colochiu cu lumea, cu viața și cu sine însuși, o virtute străveche pe care lirica modernă a exclus-o treptat din patrimoniul ei.

Sikelianos a lăsat posterității o moștenire inegalabilă, de învidiat. Ca un adevărat creator nu s-a sustras timpului său, națiunii sale, personalității sale. Anghelos Sikelianos este un nume consacrat ce și-a ocupat un loc binemeritat în constelația poeziei neogrecesci și a celei universale și s-a impus memoriei timpului.

Andreas Rados

* Pentru prima oară, opera lui Sikelianos a fost prezentată publicului cititor român de Stefan Bezdechi, în Antologia poeziei grecești, Cluj, 1939.

Anadyomene

La lumina roză-sfîntă-iată-mă ieșind în zori cu brale ridicate. Mă ademeneste iarăși marea, ca de-atîtea ori, spre vînturile toate...

Vai, prin pieptul meu respiră viața-ntreregul pămînt, sint înflorată. De ce, oare, părul meu cel fluturînd

atîrnă ca o piatră ?

Vai, Kimotho și Glauki, alergați, veniți cumva, salvați-mă îndată !

Nu mă așteptam ca astfel, fără a mă întreba, tocmai în îmbrățișarea Soarelui să fiu lăsată...

Notă. În viziunea lui Sikelianos, Afrodita apare nu înălțîndu-se în brațele Soarelui (ca într-unul din tablourile lui Apelles), ci împiorînd ajutorul nereidelor.

Palamas

Sunați, goarne... Clopote în bubuit, zguduți pămîntul... Ca niceind mugliți voi, tobe... Însăpîmintăți-i pe cotropitori

De acest catafale se sprijină Grecia ! De la Pilio la Ossa un munte să înălțăm în al șaptelea cer, să-l vadă ochii de oriunde.

Popor ! Glasul tău acum stîns il poartă un Erou pînă la astre,

vei primi strălucirea divină a Gloriei ! Din miinile noastre,

odată cu a inimii lui vilvătaje, se ridică un sîndar imens : vonn spune „Palamas !” — și acest nume va fi ecou în Univers !

Sunați, goarne... Clopote în bubuit, zguduți pămîntul... Ca niceind ridicăți-vă, glasu... Voi, steaguri, desfășurați-vă în vînt !

De acest catafale se sprijină Grecia ! Un popor cu voiața lui dreaptă la Templul în fâlări privește, norul de Glorie pe Erou il așteaptă...

Deasupra-ne acum un spirit se-adaugă virtuților eline ; Orfeu și Heraclit, Eschil și Solomos il vor întîmpina cum se cuvine,

căci inimile noastre știu Cuvîntul său pe acest pămînt să-l poarte ; Eil, lupătorul pentru adevăr, înalțe-se la zeli fără moarte...

Sunați, goarne... Clopote în bubuit, zguduți pămîntul... Ca niceind să răsună Marșul ! Voi, steaguri ale Libertății,

desfășurați-vă în vînt !

Notă. Această poezie a fost rostită de Sikelianos la înmormintarea lui Kostas Palamas în timpul ocupației naziste (1943), înflăcărînd sentimentele patriotice ; întreaga mulțime a întonat Imnul Libertății (pe versurile lui Solomos), Imnul Național al Greciei.

În românește de Ioanid Romanescu și Andreas Rados

lumea și situază pe autor în apropierea celor care au fost Remarque, Barbusse și Hemingway.

● CU PRILEJUL ANIVERSĂRII a două sute de ani de existență a Arhivelor Generale a vieții îndelungi — Arhivă Generală de Indias, Ministerul Culturii al Spaniei a editat o colecție de dispoziții care reproduc scrierile ale lui Columb și Cortes. Cu același prilej, la Madrid a fost redi-tată o colecție de șapte volume cuprinzînd hă-telile și planurile fostelor coloni spaniole din America, aflate în patrimoniul acestor arhive.

● LA CEI NOIĂZECI DE ANI AI SĂI și la starea de sănătate precară în care se ațit (vede doar eu un ochi, este imobilizat pe un cărucior cu rotile și suferă de o boală de pămînt) Helen Hoover Santmyer continua să umesească lumea. Romanul ei recent apărut, „Ohio Town” (Un oraș în Ohio), a devenit un bestseller autentic. Pînă nu demult, numele ei era legat doar de romanul „...And Ladies of the Club” (Și doamnele de la club), care a catapuit-o peste noapte lingă Margaret Mitchell și al său celebru „Pe arhipie vîntului”. Acum, cu „Un oraș în Ohio”, critică literară americană a situat-o alături de Sherwood Anderson și de alți titani și literaturii americane, ca Sinclair Lewis și Theodore Dreiser, de toți marii scriitori americani care în romanele, povestirile, și plește lor abordează lumea și problema creației de provînt.

„Un oraș în Ohio” este, ca și „...Și doamnele de la club”, portretul orașului Xenia din Ohio, unde scriitoroara s-a născut în anul 1886, un oraș-baz, cîteva dragostori, cîteva case albe înfocate într-o mare de verde, cîteva biserică, terenuri de golf (în America joacă golf și oamenii simpli), stația de autobuz, pompa de benzină, cîteva biserică, cîteva școli, un teatru... Și cameni simpli cu problemele lor cotidiene. Cel care vrea să cunoască acum s-a născut și cum este America oamnei simpli din țările Americii — va găsi răspuns cîntînd „...Și doamnele de la club” și „Un oraș în Ohio”.

Rugată de un reporter al revistei italiene „Epoca” să dea oare sfaturi tinerilor autori, ea a spus : „Eu nu am sfaturi de dat, pot însă să vă spun că, după părerea mea, nu-l mare scfală să scrii o carte bună. Principaliu este să simți că vrei să o scrii. Mult se îndrăgostesc de succese înainte de a scrie cartea și o scriu apoi numai de dragul succesului. Marii scriitori nu au scris niciodată pentru succese. Și apoi, ce este succesul ? Un mare nimic !”

UN POET - O LUME

Eset Aukebaev

Poetul contemporan kazah Eset Aukebaev (n. 1921) este un destoinic continuator al akinilor, vestitii rapsozi ai stepelor, dintre care cel mai celebru a fost Djambul Djabaeve. Totodată Eset Aukebaev cultivă în opera sa speciile necunoscute pînă nu de mult în literatura kazahă. Critica literară din Kazahstan socoate volumul de sonate Însingurare de Eset Aukebaev, apărut în 1977, drept cea mai frumoasă carte de poezie kazahă din ultimile decenii.

Mărturisire

Și ziua mi te văd eu chip de vis, Cu fata strălucînd în ape de lujeri Și lumea toată este paradis. Intr-un fior eu revărsat de zori.

Să te asemăn cu ceva mi-î frică, Ce poți să pui în loc a ceva sfînt ? Iubirea mea săgeată se ridică, Mai sus decît rostirea de cuvînt.

Oricînd mi-î gata sufletul de zbor Și ochii tăi cu străluciri mă dor Și vocea ta e dor și-mbrăbătare Cînd vîi spre mine parcă luncînd. Și, Doamne, cît mă chinule un gînd, Că altul te privește cu ardore.

Căutare

Nu mă visez mai mare-ntr-o poeți Și nici atotputernic pe fări și pe armate, Eu sint stăpîn pe gînduri, nu pe vieți, Pe arcuiri de enuete curate.

E prea frumos

E prea frumos cînd soarele răsare, E prea frumos cînd se deschide floarea, Sint prea frumoase stelele în depărtare, E prea frumoasa noaptea cu răcoarea.

E prea frumoasă lebăda pe valuri, Cînd lacul este legnat de vînt, E prea frumoasă zarea peste dealuri, Intr-un miraj îmbietor la cînt.

Iar cînd le-oi pune toate la un loc, Cu soarele și floarea, la mijloc Doar chipul tău o să-mi apară Din ape vei iesi încetisor, Purînd pe umăr fermecat ulcior Și în priviri o noapte clară.

Eu reflectez și nu atac nicînd, Iar tot secretul mi se alină-n vers Sint aurarul cu încurșări profunde, Pe după străluciri de univers

Imi iese strofa, totul este bine Și soarele și luna sint cu mine, Iar tot trecutul meu este mirare Dar perlele meru mi se ascund Și de durere iarăși mă scufund Intr-un străfund întunecat de mare

Cuvîntul

Cuvîntul oricînd poartă fi armă, Cînd la răsare sufletul o cere, De pildă, cînd ai îndemne să doarmă, Pe toți țărani îndirjiți de vrere.

Nu iartă nici la bine nici la cîrmă, De nu s-a întesit pe el rugina Dreptatea o măsoră la centimă Tînteste răul și descoace vina.

Atenție cînd aservești vorbirea Viclean mărut și meșter intru toate, Cînd întinezi dreptatea și iubirea, La moarte te gîndește și socote.

Ascultă, înțelegiul zice iară : Ciomagul bate, slovele omoară.

Prezentare și traducere de Stelian Gruia

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMANIA

Redactor șef : Nicolae Dan Frunteletă, Mihai Ungheanu (redactor șef adjuncț), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REDACTIA : București, Piața Școlii nr. 1, tel. 17 32 09 ADMINISTRATIA : Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95 Tiparul executat la : COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘCOLTEI